

2015 - A 9. szám tartalomjegyzéke:

Címlap: A MAGNIFICAT KÓRUS HANGVERSENYE A ZENEAkadÉMIAÁN

Címlap: Gál Béla

A Magnificat Kórus hangversenye (Márkusné Natter-Nád Klára)	3-4. oldal
“Hungarian Cantat” ? A Kodály Kórusversenyéről (- k.m. -)	5. oldal
Karnagyi kurzusunk, 2015 (Németh Zsuzsa)	5-6. oldal
Tartsd meg hazánkat, Isten! Tiszántúli református kórustalálkozó (Buzás Borbála)	6-7. oldal
Sásdon jól csinálják – Karének a hetedik órában (Kocsis Klára)	7-9. oldal
Jubilált a zeneiskola – Ötvenéves a zenei alapképzés Békésen (Szegefű Katalin)	9-10. oldal
Hiánypótló könyv a Békési zenei képzésről (Szegefű Katalin)	10. oldal
Kórusok a kórusokért (Baloghné Kovács Magdolna)	10-11. oldal
A Mecsek Kórus sikere Lengyelországban (Gungl Rita)	11-12. oldal
300 éve született Maróthy György (Kovács Gergely)	12-14. oldal
CD ajánló – Meggyőződésből, hitből, szívből (Fekete Zsuzsa)	14. oldal
Búcsúzunk – Szathmári Károly életútja (Szathmári Ibolya)	15-18. oldal
Nádor László emlékezete 2015 (Vajna Katalin)	18. oldal
Egy kis technika... 117. – Csoportos és egyéni énekhangképzési ismeretek (Dr. Bruckner Adrienne)	19. oldal

Hátlap: CSUTORÁS NEMZETKÖZI NÉPZENEI ÉS NÉPTÁNC TÁBOR 2015

*Minden Kedves Olvasónknak Áldott
Karácsonyt és Eredményes, Békés Új Esztendőt
kívánunk szeretettel 2015 Karácsonyán!*

a KÓTA vezetősége és a ZeneSzó szerkesztősége

KÓTA falinaptár 2016

A KÓTA idén ősszel először indítja útjára 2016-os falinaptárát, melyben sokrétű zenei tevékenysége számos oldaláról mutatkozik be. Az ország legkülönbözőbb pontjairól származó nagyszerű együtteseket – 9 kítűnő kórust a kóruscsaládok minden fajtájából, 2 neves zenekart és 8 népzenei együttest – ismerhetünk meg közelebbről, amelyet kiegészítettünk a magyar zenei élet számunkra legfontosabb évfordulóival.

A kiadványon található QR-kód segítségével a Szövetség honlapjára, illetve közvetlenül az adott naptárlapon szereplő együttes internetes felületére navigálhatunk, ahol további, folyamatosan frissülő INFORMÁCIÓK találhatóak az amatőr zenei mozgalomban részt vevők, illetve az iránt érdeklődők számára.

Az igényes kivitelű (fóliázott) kiadvány megrendelhető a KÓTA Titkárságán kota@kota.hu, illetve megvásárolható a rendezvényeinken.

A falinaptár ára – melynek megvételével támogatja a KÓTA tevékenységét is – 1.200-Ft. (+ postaköltség)

ZeneSzó

A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége - KÓTA - lapja XXV. évfolyam. A szerkesztőbizottság elnöke: Márkusné Natter-Nád Klára
Tagjai: Kéry Mihály, Nógrády László, Ruthner Judith, Vajna Katalin, Vass M. Katalin Főszerkesztő: Vadász Ágnes
A szerkesztőség címe: 1011. Budapest, Szilágyi Dezső tér 6. I. em. 4. Tel.: 225 3713, E-mail: kota@kota.hu Postacím: 1537 Budapest, Pf. 406
Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.
A szerkesztőség írásbeli engedélye nélkül a lapban közöltek nem használhatók fel.
Kiadja: A Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége - KÓTA. Felelős kiadó: Vadász Ágnes főtítkárné
A lap a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg.
Előállítja: Gál Béla 2112 Veresegyház, Fő út 84. E-mail: asreklam@gmail.com Tel.: (+36-30) 250-2416
HU ISSN 1215-0436
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága 1008. Budapest, Orczy tér 1. Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél.
E-mail: hirlapelofizetes@posta.hu Faxon: (06-1) 303-3440 További információ: (06-80) 444-444
Egy példány ára 300,- Ft Előfizetési díj egy évre 3000,- Ft (10 szám)

nka
Nemzeti Kulturális Alap

A MAGNIFICAT KÓRUS HANGVERSENYE

Magnificat, e szó hallatára, Johann Sebastian Bach csodálatos műve csendül fel bennem. A művet énekelni, az előadásnak részese lenni évtizedek távlatából is felejthetetlen élményt jelent. És most e név egy új, csodálatos élményhez juttatott.

Szebellédi Valéria vállalta a – nagyszerű, a magasztos – Magnificat név felvételével megajándékozni kórusát. Az ének-zenetanár-karnagy 1990-ben Budapest VI. kerületében, a közös vezetés alatt álló Andrassy út 68.(alsó tagozatos) és a Szív utcai (felső tagozatos) Általános Iskolában indította el Gyermekkórusát. Az iskolában 1970-ben indult

az Ének-zene tagozat. Az 1989-90-es tanévben vették fel Erkel Ferenc nevét. Időközben az iskola gimnáziumi osztályokkal is kibővült – 1993-ban lett 12 évfolyamos az iskola – ami igen jó hatással volt a kórus létszámára, megerősödésére. Sajnos ez a folyamat nem sokáig tartott, a gimnáziumi osztályokat fokozatosan, a 2007-8-as tanévre megszüntették, és megszűnt mint iskola az Andrassy úti épület is. – Ám a kórus varázsa és *Vali néni* szeretete megmaradt – az iskolát elhagyva lelkes énekesek szívesen folytatták a színvonalas kórusmunkát.

Magnificat Leánykar néven 2009 óta váltak egyre közismertebbé a hazai és nemzetközi kóruséletben. A sok szereplés, méltó elismerés, erősítette a közösségi szellemet, nemes összetartozást. Az iskolai életre jellemzően a 25 év során mindig új évfolyamokkal bővült a kórus, ám mindig ott volt a régi mag példamutató zenei hozzáállása ami segítette az állandóság és tovább fejlődés összhangját. Ennek a szellemében került megrendezésre 2015. október 2-án a Zeneakadémián a

25 éves Jubileumi hangverseny

Az árgyélus kismadár... jól ismert népdala csendült fel a hangverseny megnyitójaként, a 10 éves *Nagy Hajnalka* énekével, majd két nagylány csatlakozott a Boncidai menyecskek... vidám dalolásával.

A műsorvezető *Keresztes Ilona* köszöntötte a megjelenteket, elsőként a koncert védnökét *Kodály Zoltánné Péczely Saroltát*, aki mindig figyelemmel kísérte az énekkar munkáját, 1997-ben az első nagydíjat az ő kezéből vehette át a kórus.

Ünnepi beszédet *Simonffy Márta*, Terézváros alpolgármestere mondott, a Magyar Kodály Társaság nevében *dr. Ittész Mihály* köszöntötte a jubilánsokat.

A műsor első részében a Magnificat Leánykar szerepelt, különböző zenei korszakok nagyrészt szakrális műveivel. Bevezetőként szólalt meg Halmos László kórusműve: Magnificat – Mária örömeke, Magasztalja lelkem az Urat. – Orgonakíséret és szólisták közreműködésével. a teljes kórus Caccini: Ave Maria elbűvölő énekével jött a színpadra.

A következőkben Gallus, Schumann, Mendelssohn latin nyelvű műveit váltotta a megrendítő szépségű Kodály mű: Ének Szent István királyhoz. –Itt jegyezzük meg, hogy *Szebellédi Vali* kötődése a Kodály művekhez hosszú időre nyúlik vissza, hiszen tanulmányait Kecskeméten a Kodály Zoltán Ének-Zenei iskolában kezdte, ami egy életre szóló indíttatást jelentett számára. Kórusvezetői munkájában nagy érdeklődéssel fordul a kortárs magyar zeneszerzők felé, a hangversenyen felhangzott Szőnyi Erzsébet, Tóth Péter, Kocsár Miklós, Orbán György egy-egy műve. A zeneszerzők gyakran ajánlották műveiket a kórusnak, köztük Gyöngyösi Levente, akinek ez alkalommal három művét énekeltek és ősbemutatóként hangzott fel a Misericors Dominus.

A kórus egységes hangzása mellett a műsor folyamán szép hangú szólisták is szerephez jutottak, névszerint: *Guzmics Réka, Nikodém Gerda, Deák Andrea, Sámuel Rita, Szabó Renáta, Schmidt Bianka, Rébeli Szabó Ildikó*. Hangszer játékosok: *Domány Rita* – orgona, *Domány Bernadett* – hegedű, *Németh Luca* – tamburin.

A szünetet követően a műsor második részében az Egyesített kórus vonult be a terem négyoldaláról Taizei Magnificat dallamára. E mű szinte minden hangversenyükön megszólal, és a továbbiakban is repertoár darabjaikból adták elő a legkedveltebb, legszebb kórusműveket. A szakrális körből Kocsár Miklós, Orbán György, Siegfried Strohbach egy-egy Máriát dicsőítő énekét. Majd két ragyogó népdalfeldolgozás hangzott fel Bárdos: Menyecske és Kodály: Lengyel László.

Ezután csatlakoztak a „fiúk”. Az immár meglelt férfiak, szívesen tértek vissza a kórusba egy-egy ünnepélyes alkalomkor, így megalakították a Magnificat Vegyes karát, a **Vox Coelestis együttest**. A vegyeskar előadásában hangzott fel Bartók Béla műve: Négy szlovák népdal. Majd Kodály Zoltán A 114. genfi zsoltár.

Beszámolónkban eddig csak a műsor gazdagságáról szólhattunk. Az átél élményt nehéz szavakba foglalni. A kórus ünnepélyes, méltóságteljes megjelenése, a feltétlen szakmai tudás bizonyosságát rejti magában. A biztos intonáció, a szépen kiművelt hang harmonikus csengése elragadó, de mindezt elmélyíti a bensőséges kapcsolatot karvetető és énekesek között, mely olyan érzelmi telítettséget rejt magában ami a művek teljes szépségének a kibontakozásához vezet. Szebellédi Valéria kotta nélkül vezényelte az egész műsort. Energiáját,

szép formákba foglalt zenei meggyőződését közvetlenül tudta átadni a vele szemben álló, kotta nélkül éneklőknek, akik minden rezdülését értően fogadták. Mindez a hosszú közös munka eredménye, mely így haladt az elmúlt két és fél évtized során, ami egyre több elismerő díjhoz, kitüntetéshez vezetett. Csak néhányat felsorolva ezek közül.

9 nagydíjat vehettek át – közülük kettőt Debrecenben a Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyen – az elsőt 2000-ben gyermekkarként, a másodikat 2014-ben ifjúsági kórusként érdemelték ki. 2001-ben Európa Nagydíjat nyertek Debrecenben.

A kórus 2004-ben hazai elismerésként megkapta a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetségétől a KÓTA-díjat. 2005-ben a Kulturális Örökség Minisztériuma Csokonai-díjat adományozott a gyermekkarnak.

Rengeteg helyen jártak a világban és megszámlálhatatlan díjat nyertek, 2004-ben elhozták a Brémai Kórus olimpia első díjait: gyermek és folklór kategóriában.

Legutóbb idén indultak el az Európa nagydíjért Tourban – itt az 5 legjobb között voltak.

Énekeltek már a határon túl Kárpátalján – Munkácson, Erdélyben – Csíksomlyón, valamint Franciaországban, Spanyolországban, Németországban, Ausztriában, Olaszországban, Máltán és Dániában.

Nagy találkozások is voltak a kórus életében.

A '90-es évek végén kétszer is jártak a Vatikánban, ahol a nyilvános audiencián énekeltek II. János Pál pápa előtt és a Szent Péter bazilika szentmiséjén. 1999-ben a londoni Szent Pál Székesegyházban az angol királyi család tagjainak jelenlétében énekelte a kórus. 2006 Karácsonyán az együttes az Európa Parlamentben is énekelte, amikor minden tagállam egy-egy kórusal képviseltethette magát. Magyarországról a Magnificat lehetett ott az összkarban, de külön is szerepeltek. A budapesti Szent István Bazilikával 25 éve szoros a kapcsolatuk.

Szebellédi Valéria számos rangos kitüntetés birtokosa.

2006-ban Liszt díjat kapott, 3-szor ítélték oda neki az Artisjus díjat – a kortárs művek bemutatásáért. 2014-ben a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetéssel ismerték el, a hazai és nemzetközi versenyeken elért kiváló eredményeiért, és a magyar kóruskultúra hagyományainak megőrzéséért és terjesztéséért.

A KÓTA 45 éves fennállásának ünnepén 2015 októberében KÓTA-díjban részesült. Néhány percre KÖSZÖNTÉSEK szakították meg a koncert menetét.

A gyerekek egy kis meglepetéssel készültek, az eltelt 25 évet kívánták megköszönni Marika néninek. *Horváthné Patak Mária*, a VI. kerületi Tóth Aladár Zeneiskola tanára, 25 éve a kórus állandó zongorakísérője. Szinte mindenhová elutazott a kórusal, de nemcsak a szakmai helyállása volt fontos *Vali* számára, hanem hogy emberileg is társa volt a nehéz időszakokban és a gyerekeknek is pótanyjuk volt az utazások alkalmával.

A kórusnak más segítői is voltak. Annyi önzetlen jó szándék kísért a kórus munkáját, hogy szinte lehetetlen mindenkit megemlíteni. A hangversenyen virágcsokorral és néhány méltató szóval mondtak köszönetet. (A teljesség igénye nélkül itt is említést teszünk erről.)

Dr. Vágó Elemérné a Szív utcai iskola igazgatónője, *Fehér Adrienn* az Erkel Ferenc iskola nyugalmazott igazgatónője. *Horváthné Pálosi Katalin* – az Erkel Ferenc Iskola jelenlegi igazgatója. És mindez nem lenne elég a sok-sok csendes munkatárs nélkül – azok nélkül,

akik a kórus praktikus ügyeinek intézését vállalták magukra önzetlenül – akik nélkül a sok utazással

járó szervezés, hangversenyek ügyes-bajos dolgai, ruhák, eszközök karbantartása nagyon nehéz lett volna.

A műsor befejezéséhez közeledve a KÓTA nevé-

ben *Párkai István* professzor köszöntötte a kórust és annak vezetőjét, egykori kedves tanítványát *Szebellédi Valériát*. Kiemelte azt az erényét, hogy kórusával, nemcsak elért egy nagyon magas színvonalat, hanem ami még nehezebb, meg is tudja őrizni a tehetséggel és szívós munkával megszerzett érdemet hosszú időn keresztül. Minden felmerülő probléma ellenére folyamatosan az élvonalban tudja tartani együttesét. Mindig többre, nagyobbra törekedtek, s végül a legnagyobbak közé jutottak.

Befejezésül az ünnepi hangversenyhez méltó módon, diadalmas hangzással csendült fel Kodály Zoltán - Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz című kánonja, amit a közönség hosszan tartó, lelkes tapsal jutalmazott. Majd lecsendesítette, a műsort átszövő bensőséges hangulatát kifejező Kodály Zoltán: Esti dala, amelybe mindenki bekapcsolódhatott, átérzve, és emlékül megőrizve az ének gyönyörű élményét.

Márkusné Natter-Nád Klára

“HUNGARIAN CANTAT”?

A KODÁLY KÓRUSVERSENYRŐL

Nem mindennapi zenei élményben lehetett része az élelmes hallgatónak a Szent Imre Gimnáziumban: november 19 és 22. között rendezték ugyanis a **VII. Kodály Zoltán Magyar Kórusversenyt**. E rangos esemény híre a Magyar Katolikus Rádióknak köszönhetően jutott el e sorok írójához azzal, hogy már zajlik a verseny.

A zsűriben természetesen a kodályi hagyományok legjelesebb magyarországi és határon túli képviselői ültek, a kórusok pedig az ország legkülönbözőbb szegleteiből érkeztek, sőt a **Concordia Vegyeskar** révén Szlovákia is képviseltette magát.

A verseny légrétege nem véletlenül idézte fel az Europa Cantat hangulatát: az EMB pultján több, Pécssett is látott kottához, könyvhöz, módszertani kiadványhoz is hozzá lehetett jutni, de olyan nyugati alapművekhez is, amelyek nálunk még ma, a vasfüggöny leomlása után jó negyedszázaddal is kuriózumszámba mennek.

Az Európai Kóruszövetség részéről jelen volt Móczár Gábor elnök és Sonja Greiner főtítkárszónya, a kodályi hagyományokat pedig a zsűrin kívül díszvendégként *Kodály Zoltánné Péczely Sárkotta*, valamint *Szőnyi Erzsébet* képviselték.

A verseny színvonala alapján jóval nagyobb hírverést érdemelt volna: így viszont a közönség soraiban is szinte csak a szakma meghívott, ill. jól értesült képviselői foglaltak helyet - a kórustagok hozzátartozói mellett. Sokan papírral, tollal a kezükben, a zsűri fejével gondolkodva elemezték a halottakat.

A győztes kórusok egytől egyig egyedi, mással nem pótolható, nemzetközi szinten is megsüvegezendő zenei élményt nyújtottak, sőt egy ilyen színvonalú versenyre külföldi országok kóruséletének jeles képviselőit is meg lehetett volna hívni nagyobb számban (angol nyelvű tolmácsolás biztosítása mellett): a magyar kórusélet ugyanis csak így foglalhatja el az öt megillető méltó helyet Európa térképén olyan országok mellett, mint Anglia, Svédország, Németország vagy éppen Hollandia.

Az egészen fiataloknál a Napsugár Gyermekkar

“öregbítette” Nyíregyháza kóruséletének országos hírnevét, rajtuk kívül *Lánczky Edit* és *Kabdebó Sándor* karnagyok átütő sikerét hozta a verseny.

Előbbiből felemelő volt Kodály egyik ritkán elhangzó műve, a Csata dal az Eötvös Gimnázium vegyeskarának előadásában, majd ugyanő vezetésével a **Tutti Cantabile** varázsolt el minket csengő kamarahangzásával - Poulenc feszes, helyenként a jazzt idéző akkordjait énekelve. Hasonló szuperlatívuszokat mondhatunk a pécsi **Cappella Quinqueecclesiensis** Székely Keserves-előadásáról *dr. Keresztes Nóra* vezényletével. A nagydíjas **Prelude Vegyeskartól** pedig a verseny méltó zárása volt Kodály “Sík Sándor Te Deuma”-nak E-dúr akkordja.

Igen nagy kár, hogy a versenyről felvétel nem készült: egy hivatalos felvételeket tartalmazó DVD-készletnek a magyar és nemzetközi szakma is nagyon örülhetett volna azon felül, hogy eladása anyagi bevételt is jelenthetett volna a szervezők számára (netes rendeléssel a KÓTA, sőt az Európai Kóruszövetség honlapjáról), hozzájárulva a

Hunyadi Véndiák Kórus - karnagy: Sebestyénné Farkas Ilona

magyar kóruskultúra nemzetközi szintű elismeréséhez.

Jó ötlet volt viszont a szervezőktől a Kodály-művek idegen nyelvekre lefordított változatainak kihelyezése a standra. A hagyományos magyar és az Europa Cantat-os hangulat ötvözéséért a KÓTA-t csakis a legnagyobb köszönet illeti.

Fotó: *Thaler Tamás*

- km -

KARNAGYI KURZUSUNK, 2015

A **Budapesti Vándor Kórus** idén is, immár ötödik alkalommal rendezett három napos nemzetközi karnagy kurzust fiataloknak, zenepedagógiai tevékenysége keretében, november 6–8. között. A kurzus mesterei ezúttal is *Németh Zsuzsanna* Artisjus-díjas karnagy és *dr. Mindszenty Zsuzsanna* Liszt-díjas karnagy, a KÓTA elnöke voltak. Zongorán közreműködött *Kotroczone Deutsch Nóra*.

Az intenzív képzés, illetve továbbképzés színhelye kórusunk próbatérme volt a Dob utcai iskolában. A zárókoncert 8-án, vasárnap

délután a Fasori Evangélikus Gimnázium színháztermében került sorra.

A jelentkező fiatalok repertoárunkból választhattak, és mi is lehetőséget kaptunk arra, hogy a már ismert alkotásokat másként lássuk, másként adjuk elő, újraterezhessük.

A fiatal karnagyok a karnagy munka minden fázisában szerepet kaptak: a fizikai fellazításra és

a hangképző szervek bemelegítésére koncentráció beéneklésben, a hangzás beállítását és finomítását célzó, a kompozíció részeinek és egészeinek értelmezésére építő gyakorlásban, egészen a koncerten való vezénylésig.

Vendégeink közül idén hárman is az ELTE hallgatói voltak. *Kiss Anna Liliána* (ének-zene és karvezetés) hosszú távon a zeneterápia kifejlesztésére és alkalmazására készül. Velünk Händel *Messias* c. oratóriumából a Hallelujah tétellel dolgozott együtt, a részletek hangzásának sajátosságaira hívta fel a figyelmünket. *Gyaraki Benjamin* (történelem és ének-zene szakos) tavaly is jött, akkor ő vezényelte nekünk a Hallelujah tételt; idén Pachelbel *Singet dem Herrn ein neues Lied* című kompozícióját választotta. A barokk szövevényeit, kontrasztjait hangsúlyozta, a műben a hálatelt köszöntéstől az igazság diadalmáig megszólaló mozzanatokot finomította. *Zöld József* (ének-zene és biológia) Marosvásárhelyről érkezett; földije, Orbán György *Nunc dimittis* c. kórusművét vezényelte. A mű éneklése közben a szeretet, a várva várt és az életet beteljesítő találkozás kifejezésére koncentrállhattunk.

Nick Andrea már több éve karvezetői végzettséggel tanít, jelenleg a pesterzsébeti Lajtha László AMI szolféztanára. Az egyházzenei motettákhoz kötődik; a reneszánsz zeneszerző *Victoria O Magnum Mysterium* c. művében a szólambelépéseket és a kulcsszerepet betöltő hangsúlyokat tudatosította.

Dwight Weaver az USA Pennsylvania államából érkezett, ebben a tanévben a kecskeméti Kodály Intézet hallgatójaként képezi magát tovább, tanárnak készül. Úgy tapasztalta, hogy Magyarországon nagyobb a zenekultúra súlya. Bárdos Lajos, Széles A Duna c. nép-

dalfeldolgozásában a pontosságot és a hangulatot tökéletesítette.

Saját kórustársaink közül karnagyként lépett eléünk *Eiplné Pál Alexandra* (Kodály Zoltán: *Sík Sándor Te Deuma*), *Sassné Dr. Berényi Eszter* (Gerbies saule sudrabota c. lett népdal Anita Kuprisa feldolgozásában), *Juhász János* (Kazai Ágnes-Weöres Sándor: *A kő és az ember*) és *Sass Boldizsár* (Tillai Aurél: *Lauda Sion*).

A hangversenyünket ezúttal is *Tóth Anna* zene-történész kórustársunk vezette, a közönség elé tárva a soron következő műsorszámok lényeges információit, megalapozva a művészi élményt. A műsorban a hagyományos évenkénti díjkiosztásra is sor került: az ítélkező bizottságok döntése alapján a Vándor Sándor és Révész László alapítványi díjat *Sassné Dr. Berényi Eszter* ezúttal Kolozsvári Józsefnének nyújtotta át, a Vándor-kórustollat *Németh Zsuzsanna* karnagyunk pedig Vadon Szilviának.

A kurzus második napján, szombat este *Dr. Mindszenty Zsuzsanna* a mindennapos iskolai éneklés lehetőségeiről tartott előadást, tájékoztatást adva az illetékes szakmai bizottság javaslatáról.

A zárókoncert és az egész programsorozat ezúttal is a résztvevők és a közönség együttes megvendégelésével, baráti diskurzussal végződött.

Németh Zsuzsa

TARTSD MEG HAZÁNKAT, ISTEN!

TISZÁNTÚLI REFORMÁTUS KÓRUSTALÁLKOZÓ

Kórusfórumot tartottak a Kossuth utcai református templomban, november 14-én, szombaton a Tiszántúli Református Egyházkerület zeneigazgatóságának szervezésében. A találkozóra elsősorban a kerület közép- és felsőoktatási intézményeinek kórusait várták, de érkeztek határon túlról is vendég együttesek.

Az alkalmat a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke nyitotta meg. *Fekete Károly* kiemelte, hogy a zsoltárok, dicséretetek, lelki-énekek a hálaadásból támadnak, abból a hálából, amit az ember érez. A keresztényeknél a hála nem csak valamiféle bizsergés a szívuján, hanem háládatos hitélet. „Nem görcsölünk az üdvösség miatt, mert azt már megszereztük Krisztus, és mi ezért hálából tehetjük aktívan azt, ami a jócselekedet, ami a hit megbizonyítása, amivel ki tudom mutatni, hogy én kihez tartozom. Ez pedig igazi újság, mert sokféle ember énekel, de nem biztos, hogy ugyanezzel a töltéssel. Nekünk ezt a töltést kell megszólaltatni mindenkor, mindenki iránt, mindenért!” – emelte ki a püspök úr, aki korábban többször hangsúlyozta, hogy szeretné, ha minden egyházi iskolának lenne kórusa. Ahol még nem alakultak meg kórusok (Békés és Kisvárd), onnan küldöttségek érkeztek, akik önálló műsorral nem szolgáltak, de az összkarban

együtt énekeltek a többiekkel.

Köszöntője végén *Fekete Károly* méltatta a Debrecen-Kossuth utcai Református Egyházkerület egykori orgonista-lelképásztorát, *Fekete Szűcs Gyulát*, aki ez év novemberében hunyt el. *Berkesi Sándor* pedig a néhány nappal azelőtt eltávozott Kobzos-Kiss Tamás Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas énekesről, népzeneésről emlékezett meg. Feleletül a Kántus elénekelte *Szokolay Sándor* bibliai szövegre komponált tételét: „*Én vagyok a Feltámadás és az Élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él!*”

A találkozóra összesen hét énekkar jelentkezett: a házigazda **Dóczy Gimnázium Kórusa** (*Király Zsolt Levente*), a hódmezővásárhelyi **Bethlen Gábor Református Gimnázium Énekkara** (*Csorba Emese*), a hajdúnánási **Kőrösi Csoma Sándor Református Gimnázium Tanár-diák Kamarakórusa** (*Haranginé Simon Tímea*), a **Sárospataki Református Kollégium Kórusa** (*Berkesi Sándor, Bereczki Róbert*), a nagyváradai **Partiumi Keresztény Egyetem Vegyeskara** (*Berkesi Sándor, Brúgós Anikó*), a szintén nagyváradai **Kántorok Kamarakórusa** (*Orosz Otília Valéria*) és a **Debreceni Református Kollégium Kántusa** (*Berkesi Sándor, Marcsi Ernő*).

A találkozón köszöntötte a kórusokat *Berkesi Sándor*, aki elmondta, hogy bár először alig jelentkeztek a találkozóra, de végül mégis összeállt a népes mezőny. Reményét fejezte ki, hogy az egymást meghallgató kórusok számára a jövőre nézve tanulságos és bátorító volt ez az alkalom. *Arany János* tanár-karnagy, az egyházkerület új zeneigazgatója szerint lehetnének a kórustagok egy ilyen fórumon többen is. „Most kevesen vagyunk: novemberi hűvösség és dermedés

vesz körül bennünket, és ilyenkor az élet a föld alá bújik. De a dermedten lapuló „magvakban” lüktet az erő, és ez a záloga annak, hogy valamikor újból

tató, hogy ennek a két világháború között komponált kánonnak a szövege mára semmit sem veszített aktualitásából...

Buzás Borbála

SÁSDON JÓL CSINÁLJÁK

Karének a hetedik órában

Sásd ötezer fős bányászközség a Mecsek lábánál. Ez máris sokat elárul azoknak, akik tudják, hogy a hazai szénbányák egy részének bezárása miatt a bányavárosokban ma nem igazán kedvezőek sem a társadalmi élet, sem az iskolai kórusélet feltételi, különösen nem a kis lélekszámú Sásdon és a hozzá hasonló kistelepüléseken. Pedig az itteni általános iskola még évekkkel ezelőtt is arról volt híres, hogy nagy kórusa van, és mind az iskolai kórus, mind az egyéni népdalénekes diákok sorra nyerik a különböző versenyeken a díjakat.

Mostanra azonban a hajdani népes sásdi általános iskolai kórus létszáma megcsappant. Ennek egyik oka, hogy időközben konkurenciájuk támadt: az újonnan indult nem nyolcosztályos iskolák elszippkazzák a gyerekek egy részét, a másik ok, hogy a bányabezárás miatt a településről elköltözött családok miatt is kevesebb a gyerek, vázolja dióhéjban a helyzetet az iskola igazgatóhelyettese.

- Ha kevesebben vannak is, de legalább megmaradt a kórus. Már ez is nagy szó mostanában, amikor sorra szűnnek meg az iskolai énekkarok – érvelek az igazgatóhelyettesnek és a tanáriba épp benyitó Lakatos Judit énektanárnak, az iskolai kórus vezetőjének, aki a mai karéneki foglalkozást fogja tartani az elkövetkezendő negyvenöt percben ezen szokványos csütörtöki tanítási napon. Judit tanárnő harminc évvel ezelőtt alapította az iskolai énekkart, és azóta számos sikert ért el a kórusával.

Délután fél kettő lesz öt perc múlva. A tágas, modern, napfény járta egyemeletes iskolát beragyogja a hatalmas ablakokon át bezúduló hirtelen jött novemberi tavasz fénye. Az ablakon túl a nemrég épített iskolai sportpályára látni, és köröskörül a dimbes-dombos üde zöld

Mecsek-aljai dombhajlatok integetnek. Itt a napfény, a friss levegő az úr, itt híre sincs a szomorú, szürke, a bányásztelepülésekre jellemző kibelezett hegyoldalak látványának. Öröm lehet ilyen szép helyen iskolába járni, öröm lehet itt énekelni, vélem.

Délután fél kettő. A gyerekek a délelőtti tanítás és a menzai ebéd után kissé megfáradtan szálhingóznak az emeleti zeneszoba felé, ahol heti egyszeri szokásos karéneki foglalkozás ma is lesz. Amíg mind a huszonhatan befutnak, a kinti folyosón bámészkodom, nézegetem a falon függő, a hazai és külföldi szereplésekről készült képes tablókat, a kórusversenyeken és az egyéni népdaléneklési versenyeken elért elismerő okleveleket, díjakat. Az első meglepetés itt ér, mert sok, nagyon sok van ezekből az elismerésekből, sűrűn beborítják a falakat. A díjakat odaítélő zsűritagok nevét is kíváncsian silabizálgatom, köztük kóruséletünk számos ismert személyiségének nevét olvasom. És nicsak! A nevek közt ott van a mi lapunk, a ZeneSzó szerkesztőjének, a nemrég rangos állami kitüntetéssel elismert Vadász Agnes karnagynak, a KÓTA főtítkáranak a neve is.

- Tudja-e, hány kitüntetésük gyűlt össze? – kérdezem az érkező Lakatos Juditot.

- Az Éneklő Ifjúság versenyen huszonhárom

alkalommal vettünk részt, ebből tizennyolcszor aranyat értünk el a kórusal, és két ízben az Év Kórusa lettünk, két országos dicséző oklevél, két Arany Diploma, öt elismerő oklevél – sorolja büszkén a tanárnő. – Mind nem is fért föl a falra, de majd szorítunk helyet neki... Szép sikert értünk el a 2010-es Pécs Cantaton és a kaposvári Pannonia Cantaton is. Külföldi iskolai kórusoknál cserelátogatáson többször jártunk Franciaországban, Lengyelországban, Ausztriában.

A zeneterembe lépve elégedetten látom, hogy itt is az énektanár kórusvezető pedagógiai tudatossága érvényesül: a falakon a legnagyobb zeneszerzők fényképei és a zenetörténet korszakait összefoglaló táblázatok sorakoznak időrendi sorrendben, amelyek a gyerek számára áttekinthetően „helyére teszik” a szerzőket és a korstílusokat. Az innen kikerülő diák már egészen biztosan nem fogja Bachot a XIX. századi romantikában, vagy Bartókot a középkorban keresni. De hallga, azonnal kezdődik a karének, ahová most kíváncsi figyelőként, a gyerekekkel együtt éneklő öregdiákként én is beülök a hátsó padba.

Folyik a beéneklés hangszerkísérettel. Az én diákkoromban, vagy ötven éve, megboldogult Sass József énektanár úr időszakában a zenei kíséretet az énekórákon és a karéneken egy kicsi, pedálos, légfújtatós, hordozható harmóniummal oldottuk meg, amelyet minden órára és karénekre becipeltek a „harmóniumfelelősök” (ezt a posztot ki kellett érdemelni, ők a legjobb, a leglelkesebb órai énekesekből és karénekesekből, az iskolai furulya- és xilofonegyüttesből kerültek ki). Itt, most Sásdon másképp csinálják: a karénekhez szükséges hangszerkíséretet a zeneterem gépi berendezése szolgáltatja. A karnagy a kívánalmaknak megfelelően gombnyomással szabályozhatja a ritmust és a hangerőt. El kell ismerni, ügyes megoldás az ilyesfajta modern technikai szerkezet, és talán ez is hozzájárult, hogy a sásdi iskolakórusban a gyerekek ma is a megadott tempóban képesek énekelni, sőt több nagyobb daljáték betanulására és bemutatására is képesek voltak, amelyekről a folyosó falán függő hatalmas fotóablók tanúskodnak. Bemutatták felsős diákokkal egyebek közt a Varázsfulvót, az István, a királyt, a Hány Jánost, a János vitézt.

A beéneklésben először ízelítőt kapok a kórus repertoárjából: Farkas Ferenc régebben bemutatott daljátékából, a Csínóm Palkóból, aztán hallok még egy ismert Gervaise-dalt, három balatoni népdalfeldolgozást és végül eléneklik Brahms Bölcsődalát. Úgyhogy most kiosztják ezeknek a kottáit. A gyerekek ismerősként vetik rá magukat, tanulmányozzák, dudorászni próbálják. Örömmel nyugtázom, hogy ők már nem lesznek zenei analfabéták, ismerik a kottát.

– A kottákon minden hang alá odaírom a szolmizációs hangok nevét – mondja a tanárnő. Helyeslőleg, buzgón bólogatok, Kodály országában így illeszkedik a szolmizáció a daltanuláshoz. – És a szólamokat elküldöm a gyerekeknek e-mailben. Számítógéppel segíték tanulni – teszi hozzá.

A beéneklés, a régi számok ismétlése után most a neheze következik: egy többszólamú huszadik századi olasz zeneszerző, Nino Rota fülbemászóan dallamos új kórusművének betanulása. No erre kíváncsi vagyok, vonom föl a szemöldököm, mert a zenetermi falóra az ajtó fölött már majdnem negyed hármat mutat, vészesen közeledik a hetedik, a karének óra vége. Vajon hogy bírják a gyerekek az új mű betanulásakor a nagy idegfeszültséggel járó, erős koncentrációt igénylő külön szólampróbákat? Délutánra, a hetedik (vagy időnként inkább már a nyolcadik órába átcuszó?) órának számító karéneken nem túl fáradtak ehhez a gyerekek?

Egy kis diákcsoport, hátrafordulódás támad, – azonnal lecsap a tanári szigor. A „bűnelkövető” fülét-farkát behúzza hallgatja a tanári dorgálást. Értem én ezeket a gyerekeket, hiszen délutánra tényleg

elfáradtak, lankad a figyelmük, természetes, hogy mozogni, lazítani akarnak. De értem a tanárt is, aki nem engedheti meg a fegyelmezetlenkedést, különben ilyen rövid idő alatt nem lehet betanulni az új művet, nem lehet összeénekelni a szólamokat.

Nagyjából negyed óráig tart az új mű betanulása, a szólampróbák, a szólamok összeéneklése a gépi hangszerkíséret segítségével, először lassú, „betanuló”, majd eredeti tempóban. Aztán fél háromkor hála istennek végre felcsendül a háromszólamú mű. Élvezik a gyerekek. Hátulról látom a fejük búbját, jobbra-balra finoman himbálózni a szőke, fekete copfok, lófarkak, ahogy a lányok egész testükkel önkéntelenül mozognak a zene ütemére. A fiúk is bátran kieresztik a hangjukat, nincs szégyenlősködés a mutáló hang miatt. Talán azért, mert senki nem tesz rájuk megjegyzést, senki nem méregeti őket gúnyos mosollyal, senki nem csinál belőlük „ügy”-et. A gyerekeken most már nyoma sincs a fáradtságnak, csak az erőfeszítésük eredménye miatti öröm, a megkönnyebbülés látszik rajtuk: megdolgoztak az összeéneklés sikeréért. A három szólam együtt szól. Aztán minden teketória nélkül, hirtelen szélnek ereszti őket a tanár (a kidolgozás a következő karének órákon lesz), csak egy hatodikos fiú téblábol még egy ideig a tanári asztal és a tanárnő körül: ő szedi össze és szortírozza nagy buzgalommal a kottákat. Kérdezem, hogy szeret-e karénekre járni. – Igen! – vágja rá felragyogó mosollyal a buzgó kottafelelős.

Karének után a kiürült zeneteremben leülünk a tanárnővel beszélgetni. Judit tanárnő hatalmas munkabírása elismerésre kész, hiszen nemcsak éneket tanít, hanem az iskolai kórust és a sásdi vegyeskari felnőttkórust is vezeti. Ehhez nem elég a szakmai tudás, ehhez elhivatottság kell.

– *A jó énektanárok, kórusvezetők sose elözmények nélkül teremnek. Az ön szakmai kialakulásában, fejlődésében ki játszott szerepet? Pécs közelsége miatt a pécsi kórusiskola valamelyik képviselőjére tippelnek...*

– Jól gondolja, tényleg sokat tanultam a mestertől, de én nem *Tillai-Aurél* tanítványa voltam, hanem az épp most rangos kitüntetést kapott komló *Tóth Feri* bácsié, aki karnagyként persze szintén ezer szállal kapcsolódik a pécsi kórusiskolához. De sokat köszönhetek a Pécsi Nyugdíjasok Kórusa karnagjának is.

– *Miért lett énektanár és kórusvezető?*

– Eredetileg nem éneket akartam tanítani, hanem csellózni, csellista szerettem volna lenni. De a túl kicsi kezem miatt nem vettek föl. Akkor kezdtem el gondolkodni, hogy én tulajdonképpen a zenélést szeretem. Gyerekkoromban, több kórusban énekeltem, például általános iskolásként a Kodály-iskola kórusában és így végül a Pécsi Tanárképző Főiskolára ének szakra iratkoztam be. *Dobák Pál* tanár úr volt az a tanárom, akitől a rendkívül tiszta, egyértelmű karvezetői mozdulatokat tanultam el, amiért mai is nagyon sokra becsülöm

őt. Főiskolásként a női kórusban, Komlóra kerülve pedig az ottani munkáskórusban énekeltem. Azért ezt az iskolát választottam munkahelyemül, mert édesapám és a nagyszüleim idevalósiak, és másutt nem kaptam állást, úgyhogy végül hazajöttem és itt ragadtam. De nem bánom.

- **Menyire érzi ma megbecsültnek az iskolai karéneket?**

- Azt érzem, hogy a szülőknek nem fontos. Például az egyik kis kórustagomat azért veszik ki most a karénekből, mert a szülei inkább focira akarják járatni. De van, aki inkább hangszerre taníttatja a gyereket, a karének általában nem fontos. Van olyan tanítványom is, aki hiába szeretne ide járni, a szülő egyszerűen nem engedi azzal az érveléssel, hogy túl sok lesz így a gyerek különórája.

- **Ez utóbbiban van igazság. Az akadályok ellenére hogy tudja mégis a karénekekben megtartani a gyerekeket, vagy rábírní arra, hogy belépjenek?**

- Kényszerrel, erőszakkal semmiképpen. Azzal is számolni kell, hogyha valami nem tetszik a gyerekeknek, egyszerűen még év közben is megsértődik és elmegy. Csak nagyon nagy szeretettel lehet belépésre és maradásra bírni őket. Gyakran kell beszélgetni velük.

- **Lehet-e ezzel a mostani, kisebb létszámú, de még mindig elég nagy kórusral tovább folytatni a kórus eddigi sikereit?**

- Fontosnak tartom, hogy továbbra is minden évben menjünk az Éneklő Ifjúság versenyre. Már készülünk a következőre és az idei karácsonyi műsorra. Tervezzük új színdarab, daljáték bemutatását is. A község lakói megszokták és igénylik

ezeket a hagyományainkat. Egy portugál iskolai kórusral is felvettük a kapcsolatot, amellyel az egyik kórusversenyen ismerkedtünk meg, szeretnénk, ha velük bővílné külföldi vendégszerepléseink sorozata. Sásdon kívül még két település iskolájában, Gödrén és Mindszenten is tanítok éneket, s félok, hogy az új rendelet, miszerint csak szaktanár tarthat énekorát, át fogja rendezni a kötelező óráim elosztását.

- **A jelen nehézségek ellenére ön szerint hogyan lehet visszahozni a nagy kodályi korszak kóruszínvonalát?**

- Annyi jó kórus nyilván nem lesz, mint amennyi régen volt. Inkább egy-egy jó kórust kell kinevelni, olyant, ahol a karnagyban nagy az elhivatottság.

- **A minisztérium most dolgozza ki az iskolai Mindennapos Éneklés programját. A saját tapasztalatai alapján melyik napszakban lehetne a gyerekeket megénekelletni? És mikorra kéne a karéneket is tenni?**

- A karéneket tanítás végére célszerű tenni. Eddig nálunk a hatodik órában volt, csak most úgy alakult az órarend, hogy már annyi órájuk lett – bejött a mindennapos testnevelés, a hon- és népismeret, a hit- és erkölcsstan és a mi iskolánkban a külön matematika... Ma összesen öt órával több van az órarendjükben, mint eddig volt, ezért a hetedik órára kellett tenni a karéneket. Gondolom, ugyanez a helyzet a mindennapos énekléssel is.

- **De a hetedik órára már fáradtak a gyerekek. Lehet-e, szabad-e ezzel túlterhelni őket?**

- A második megoldás a nulladik órára tett karének lenne, ezzel meg az a baj, hogy van egy csomó vidéki gyerek, aki reggel negyed nyolcra még nem ér ide. Az óraközi szünet a legkevésbé kedvező időpont a három közül. Úgyhogy egyelőre a hetedik órai karének mellett döntöttünk. A mindennapos éneklés persze nem azonos a karénekekkel, de nagyjából ugyanazok az érvek szólnak mellette és ellene, mint a karéneknél.

Kocsis Klára

JUBILÁLT A ZENEISKOLA

Ötvenéves a zenei alapképzés Békésen

A múltat tiszteljük, a hagyományokat ápoljuk, de egyben bizalommal a jövőbe tekintünk – idézte mintegy a nap mottójául Senecát Deákné Domonkos Julianna iskolaigazgató október 3-án. E napon emlékeztek ugyanis a békési zeneiskola indulásának félévszázados jubileumára.

A nagyszabású rendezvénysorozat két hangverseny keretezte: délelőtt a zeneiskola épületében a művészi pályán továbbtanuló, azaz zeneművészeti szakközépiskolákban és egyetemekre járó egykori zeneiskolai növendékek adtak kimagasló színvonalú koncertet, míg este a kulturális központ színháztermében valóságos örömenélés zajlott az iskola diákjai, tanárai és a művésztanárokká vált egykori növendékei előadásában. Mindkét koncert jelentős számú zenebarátot vonzott.

A nap során a zeneiskola lépcsőfordulójában felavatták azt a márványtáblát, amely az 50 éves jubileumnak állít emléket. Mint ismert lehet, a zeneiskola 1965-ben nem ebben az épületben, hanem az Ady utca 4. alatt kezdte meg munkát, ide csak az 1978-as földrengést követően költöztették az intézményt.

Bemutatták továbbá Fejesné Pálfi Zsuzsa Örömeink titkai – Félévszázad zeneközélemben című szép kivitelű és páratlan tartalmú, in-

A zeneiskolát negyven éven át Fejes Antal vezette (jobbra). Igazgatótársai még a felvételen: Bánfi Judit és a mostani vezető, Bagoly László

terjúkat, önvallomásokat tartalmazó könyvét (e könyvbemutatóról következő cikkünkben írunk

részletesen). A zeneiskolában fotóablókon keresztül igyekeztek pillanatképek segítségével feleleveníteni az 1965-től napjainkig eltelt hosszú időt, amely alatt olyan gyerekeknek és fiataloknak nyújtott a zeneiskola életre szóló útmutatást, emberi közösséget, a zenével kötött barátsággal egy boldogabb, kiteljesedettebb életet. A fél évszázad alatt a megszámlálhatatlanul sok egykori növendék közül mindaddig 45-en lettek maguk is zenepedagógusok, nyolcan néptáncművészek és ötven színművészek.

A jelenlegi nevén **Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola** művészeti képzésében napjainkban 20 pedagógus irányításával mintegy 450 növendék tanul hangszeres zenét és néptáncot.

Szegfű Katalin

Fotó: Gazsó János
Megjelent a Békési Újság 2015. október 6-i számában

KÖNYVBEMUTATÓ

HIÁNYPÓTLÓ KÖNYV A BÉKÉSI ZENEI KÉPZÉSRŐL

A közelmúltban ünnepeltük Békésen a zeneiskola félévszázados jubileumát. A rendezvények részeként került sor *Fejesné Pálffy Zsuzsa* Arany Katedra-díjas zenepedagógus legújabb könyvének bemutatójára.

Az Örömök titkai – Fél évszázad zeneközélen

A szerzőt, Fejesné Pálffy Zsuzsát a könyvbemutatóon Gudovics Éva, a Magyar Rádió riportere, volt zeneiskolai növendék kérdezte

című keményfedeles, szép kivitelű, fotókkal gazdagon illusztrált és a Jantyk Máttyás Múzeum által megjelentetett kiadvány 324 oldalon, hiánypótlóan

ír azokról a zenészekről, tanárokról, akik munkájukkal gazdagították vagy gazdagítják a város zenei életét. A maradandó értékű fennmaradó könyv első részében azokat a cikkeket szedték össze, melyeket a szerző a Békés Megyei Hírlapban és jogelődjében, a Népújságban évtizedek alatt publikált. A cikkekből néhány részlet Komáromi Anett színművész, volt tanítvány az október 3-i bemutatón felolvasott. *Fejesné Zsuzsát* egyébként *Gudovics Éva*, a Magyar Rádió hírszerkesztője és riportere, szintén egykori zeneiskolai növendék kérdezte.

A könyvbemutatóon a szerző felelevenítette saját tanárpéldaképeinek emlékét, de mindenekelőtt arról szólt, hogy a zenetanulás mennyi örömet ad és kiteljesedettebb életet nyit meg mindenki előtt.

A bemutatóra mintegy 100 személy volt kíváncsi. Sokan más településekről, néhányan külföldről érkeztek, megtisztelve a Fejes házaspárt, akik 40 éven keresztül által a zeneiskola élén el nem múló érdemeket szerezve annak sikereiben és megerősödésében.

Az *Örömök titkai – Fél évszázad zeneközélen* című könyv 2000 Ft-os áron kapható, megvásárlói a Békési Muzsikáló Gyermekekért Alapítványt támogatják. Kiadását egyébként a város, a Békés Drén Kft., és a Gemma Bt. támogatta.

Szegfű Katalin

Fotó: Gazsó János
Megjelent a Békési Újság 2016. október 20-i számában

KÓRUSOK A KÓRUSÉRT

Jótekonysági hangverseny a Marosszéki Kodály Gyermekkar javára

A **Szegedi Ökumenikus Kórus** 2011 februárjában alakult a Szeged-Csanádi római katolikus egyházmegye Családpasztorációs Irodájának felkérésére, a Házasság Hete Rendezvénysorozat záró istentiszteletére. Az énekkar ekkor a Szegedi Dóm kórusának énekeseiből, karnagyuk *Varjasi Gyula*, és a **Szegedi Baptista Gyülekezet Énekkarának** tagjaiból állt (karnagy: *Baloghné Kovács Magdolna*). Az évek során egyre többen csatlakoztak a kezdeményezéshez: az **Újszegedi Szent Erzsébet Templom Kórusának** énekesei (karnagy: *Szántó Lajosné*) a **Honvéd Téri Református Templom Szegedi Kis István Kórusának** énekesei (karnagy: *Nagy-Szabó Kornélia*), methodista énekesek, valamint más, kisebb katolikus és református énekkarok tagjai. Ekkorra már nem kizárólag a Házasság Hetén, hanem az Ökumenikus Imahétén, valamint a város által megrendezett májusi Egyházzenei Hónapban is énekelünk.

A kórus időszakonként, pár hétig tartja közös felkészülését a különböző felkérésekre, az év többi napjain, és vasárnapjain mindenki

a saját templomában szolgál.

Személyes beszélgetésben *Uzsalyné dr. Pécsi Ritának* is tudomására jutott ez a kivételes és szép

összefogás, és egy közös éneklés lehetőségét vetette fel a Pécsi Bazilika **Bárdos Kórus**ával. A választás Felix Mendelssohn-Bartholdy: 42. Zsoltára esett, amire mindkét kórus külön készült fel. A hosszas időpont egyeztetések után izgalmas, és egyben kemény hetek következtek, hiszen a mű elég nehéz az amatőr énekesek számára. Hatalmas várakozással, nagy odaszánással és sok otthoni gyakorlással is hangolódtak a tagok a találkozásra. A szegediek felkészítését a négy karnagy készségesen vállalta.

A pécsi **Bárdos Kórus**hoz a **Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnázium Laudate Vegyeskar**ának diákjai önkéntesen csatlakoztak, *Hevesi Gábor* tanár úr vezetésével.

A kórusok Pécsen koncert napján találkoztak. A helyiek főszervezője *dr. Kopjár Gábor* volt, aki

rendkívül körültekintően készítette elő a kórustalálkozót, és a vendégfogadást.

2015. november 14-én a finom ebédet és egy rövid városnézést követően kezdődött a közös próba. A művet a **Pannon Filharmonikusok** művészeiből, valamint barátokból álló szimfonikus zenekar kísérte, szólót énekelt: *Gyöngyiné Fülök Judit*, vezényelt: *Uzsálné dr. Pécsi Rita*. Körülbelül 80 énekes, és 40 zenész vett részt ebben a nem mindennapi, önzetlen összefogásban. A helyszín a csodálatos Pécsi Bazilika volt.

A játékonysági hangverseny a Marosszéki Kodály Gyermekkar javára jött létre, a koncert fővédnöke *Böjte Csaba OFM*.

A Mendelssohn zsoltár előtt a **Bárdos Kórus** Vedres Csaba zeneszerző néhány darabját adta elő a szerző, és feleségének, *Gyermán Júlia* hegedűművész közreműködésével. A közös éneklést hangulatilag jól előkészítette *Kovács Szilárd* orgonaművész, a Bazilika kántorának előadásában Mendelssohn Orgonaszónátája.

Lelkesítő volt az az óriási érdeklődés, amelyet a koncert hallgatósága mutatott. Csodás volt látni és érezni a közönség szeretetét, és támogatását, amely az adományokban is megmutatkozott.

Felejthetetlen élmény együtt énekelni egy szívvel, és egy lélekkel: *Wie der Hirsch schreit nach frischem Wasser, so schreit meine Seele Gott, zu Dir... Ahogyan a szarvas kívánczik a folyóvízhez, úgy kívánczik a lelkem hozzád, Istenem!* (Zsolt.42:2)

Mendelssohn 42. zsoltárát a szegedi közönség májusban hallgathatja meg, amikor a pécsiek jönnek vendégségbe Szegedre.

Baloghné Kovács Magdolna karnagy

A MECSEK KÓRUS SIKERE LENGYELORSZÁGBAN

A felemelő hangulatú Europa Cantat után is tovább tartott a lelkesedés a **pécsi Mecsek Kórus** tagjaiban.

Elküldték nevezésüket egy varsói kórusversenyre, majd szeptemberben, a PTE Liszt Ferenc Hangversenytermében nagy sikerű hangversennyel emlékeztek meg Bartók Béla halálának 70. évfordulójáról. A Bartók kórusművek mellett dalok, zongoraművek és versek szólahtak meg *Ambrus Orsolya*, *Balázs Júlia*, *Kiss Diána*, *Körtési András* és *Komlóczy Zoltán* tolmácsolásában. A **Mecsek Női Kart** és **Vegyes Kart** *Kertész Attila* Liszt díjas karnagy vezényelte. Szeptember 21-én a pécsi kórusok – köztük a Mecsek Kórus – egy nagyszerű hangulatú

koncerttel jelképesen is lezárták az idei Europa Cantatot és egyúttal felavatták a Kodály Központ előtt felállított, az Európa Cantat szellemiségét visszaadó műalkotást (*Keményffy Gábor*: Az éneklés öröme c. alkotását). Az összkart *Tillai Aurél* Erdemes művész vezényelte.

Nyár végén azonban megjött a jó hír, hogy a lengyelországi VARSOVIA CANTAT kórusverseny szervező bizottsága elfogadta a Mecsek Kórus jelentkezését. Miután tavasszal a Nőikar vett részt egy külföldi fesztiválon, most a Vegyeskaron volt a sor, hogy alaposan felkészülve, méltón képviselje a magyar kóruskultúrát. Egy teljes éjszakát és a másnapot igénybe vevő hosszú autóbuzos utazás után érkezett meg az énekkar 2015. október 23-án, éppen a nemzeti ünnepünkön Varsóba. Még aznap este egy „mini koncertet” adtak az egyik belvárosi templomban, majd finom vacsora várta az énekeseket és a szálás, mely nagyon kényelmesnek

bizonyult. Már akkor éreztük, de az egész fesztiválról utólag is elmondható a jól szervezettség. A rendezők készségesek voltak, mindenben szívesen segítettek. Másnap délelőtt, 24-én kezdődött a vegyeskari verseny, melyre nyolc együttes nevezett öt európai országból. A versenyen a nemzetközi hagyományoknak megfelelően (kötelező jelleggel) különböző zenetörténeti korszakokból kértek műveket, de természetesen szabadon is lehetett kompozíciókat választani a meghatározott időkeret betartása mellett. Továbbá egy ma élő lengyel zeneszerzőtől is művet kellett választani. A Mecsek Kórus az egyik legjelesebb szerző R. Twardowski: Alleluja c. alkotását énekelte nagy sikerrel. Hasonló elismerésben részesültek a Kodály kompozíciók is, különösen a Fölszállott a páva. Még aznap este templomi koncertet adott öt kórus: a Mecsek Női Kar és Vegyes Kar, két lengyel, egy lett és egy szlovák kórus. Kórusaink a forró hangulatú, teltházas hangversenyen Bruckner, Kodály, Kocsár Miklós és Balázs Árpád műveit énekeltek *Kertész Attila* és *Balatonai Sándor* vezényletével.

Másnap délelőtt a gálakoncerten Bárdos Lajos Régi táncdalát szólaltatták meg, majd ezt követte az ünnepélyes eredményhirdetés. Hihetetlen nagy örömet okozott az énekeseknek az **arany fokozat és első helyezés**. Előkerültek a magyar zászlók és nagy örömmujongás közepette vette át *Kertész Attila* az oklevelet, illetve a díszes bronzból készült első díjat az öt fős nemzetközi zsűri elnökétől. Az ünneplés

még sokáig tartott Varsó gyönyörű belvárosában, sőt az együttes legelszántabb futball szurkolói a két éve átadott impozáns stadionhoz is elzarándokoltak.

A kórus lengyelországi útjára a következő napi krakkói városnézés tette föl a koronát a szikrázó októberi napsütésben. Az óvárosban tett séták, a turisták előtti spontán éneklések a várban, a belvárosi templomokban mind-mind maradandó élmény.

A szerencsés hazaérkezés után ebben az évben még három szereplés vár a Mecsek Kórusra. Egykori karnagyuk, Tillai Aurél 85. születésnapja alkalmából rendezett szerzői estjén, majd Advent első vasárnapján a Széchenyi téren énekelnek, végül a hagyományos karácsonyi koncertjükön búcsúztatják el – 15 évi együttműködés után – karnagyukat, *Kertész Attilát*.

Gungl Rita

300 ÉVE SZÜLETETT MARÓTHI GYÖRGY (1715. 06. 18 - 1744. 10. 16.)

Elhagzott 2015. október 16-án, a Református Kollégium Oratóriumában, a Maróthi-emlékkiállítás megnyitóján

Maróthi György pedagógiai tevékenysége széles skálán méltatható, túlzás nélkül állíthatjuk róla, hogy igazi tanár volt, akire maradandó oktató-nevelő munkája miatt emlékezünk születése után 300 esztendővel. A róla elnevezett intézményekkel, legyen az bentlakásos kollégium, iskolai tanterem vagy pedagóguskórus, élete fő céljának állítunk a mindennapokban is kikerülhetetlen emléket.

A hálás utókor számára a legfőbb példa az lehet, hogy igazán kiemelkedő hatása nem szorosan vett professzori munkájából eredt, hanem a szabadidejében, tanítványai és a szélesebb közönség épülése, gazdagodása érdekében vállalt, úttörő jellegű feladataiból. Ezek közül a hobbik közül most a zenei, és főleg a kórus szervező munkájáról beszélünk.

Maróthi György mindent megkapott az élettől ahhoz, hogy sikeres legyen. Tanártársa, *Szilágyi Sámuel* így méltatta őt temetésén:

„Már gyermekkorában tüzesének minden jóra, szépre, nemesre fogékony keblének s istenesen vallásos kedélyének ragyogó jelét mutatta... Kellemes külseje, tagjainak szoborszerű alkata mellett nyelve oly fogékony, beszéde oly zengzetes, szónoklata oly ragadó volt, hogy ki egyszer hallotta, soha róla megfejtkezni képes nem lehetett.”

Jómódú városi tisztviselő fiaként nem kellett ösztöndíjakért folyamodnia, hogy külföldre mehessen tanulni, tehetsége és szorgalma pedig lehetővé tette, hogy tanulmányai mellett másféle érdeklődését is kielégíthesse. Könnyen tanult nyelveket, a franciát például egy

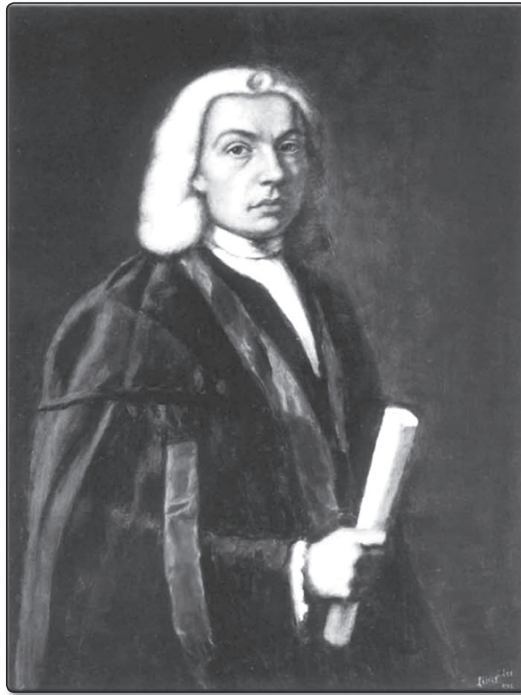
latin nyelvű levelének szójátékából következtetve, hölgyekkel gyakorolta. (A kérdésre, hogy szereti-e a franciákat, akiket a latinban a gallus – kakas – szóval neveztek meg, Maróthi azt felelte, hogy inkább a gallinákat – tyúkokat.)

Nyitottságának köszönhetően Bázelen és Zürichben az ottani ritmikus és többszólamú templomi, gyülekezeti éneklés, illetve a collegium musicum élménye ébreszthette fel benne az igényt a magyarországihoz képest sokkal modernebb, élettelibb zenei megoldások iránt. (Ne felejtsük, hogy a 18. század eleje, közepe az érett barokk zene aranykora, ám mindez egy magyarországi mezővárosba nem hallatszott el.) A svájci muzikusok közül a kismesterek: Johann Heinrich Kyburtz, Johann Caspar Bachofen és Emmanuel Pfaff hatottak rá. Valószínűleg maga is részt vett egy zenei együttesben, és hazaérkezve Debrecenbe, szerette volna ezeket a zenei vívmányokat itt is meghonosítani.

A diákokat valószínűleg könnyen meggyőzte. Erre következtethetünk a városi tanács 1743. július 7-én hozott határozatából, melyben figyelmeztetik a „deáki ifjúságot”, hogy „a Templomokban a Ko-

ták szerint ne énekeljen, és azzal a Népnak botránkozást ne szerezzen,” miután „a Kis Templomban reggeli Isteni szolgálatnak és tanításoknak alkalmatosságával, a Deáki, Iffjúság a Koták szerint, a Nép pedig a régi mód szerint énekelvén, nagy confusio és botránkozás lett belőle.” Maróthi professzor egyházzenei téren kijelölt másik célja a genfi zoltárparafrazisok népszerűsítése lehetett, hiszen ezek - Claude Goudimel által megharmonizált - változatait nyomtatta ki, és többnyire ezeket énekellette diákjaival. (A gyülekezetek ellenállását valószínűleg e franciás dallamok idegenszerűsége okozhatta.) Az énekar által terjesztett genfi zoltárok aztán elterjedtek lassan, így Maróthinak köszönhetően kerültek be a köztudatba és az énekeskönyvekbe. (Későbbi párhuzamként említsük meg, hogy a Kántus az 1948-ban kiadott ma is használatban lévő református énekeskönyv népszerűsítésében is tevékenyen részt vett gyülekezeti szolgálataival.) Ehhez még hozzátehetjük, hogy feltűnő módon az 1740-es évektől kezdenek a református kollégiumokban alakulni a kórusok – 1744: Nagykőrös, 1746: Kolozsvár, 1753: Székelyudvarhely, 1752: Sárospatak. A Musicum Collegium is elkezdte a gyakorlást, azonban a templomokba sokáig nem engedték be a hangszereket. Már az is nagy szó volt, hogy a Kollégium engedélyezte, hiszen a hegedű használata az egyik legkomolyabb véteknek számított. Tervei között szerepelt egy zenei tehetséget mutató diák ilyen irányú továbbképzése valamelyik nyugat-európai egyetemen (természetesen a teológiai stúdiumok mellett), azonban pénz hiányában ez nem valósult meg akkor.

Ennyi ellenállás és kudarc mellett mit valósított meg Maróthi zenei tárgyú terveiből? Megírta az első magyar szolfézkönyvet A Harmoniás Éneklésről való rövid Tanítás címmel, amely a kóruséneklés alapjait foglalja össze kottapéldákkal és a zenei írás-olvasásban teljesen járatlanok számára is értelmezhető alapos magyarázatokkal. („15. Akármely magasan kezdjenek el valamely nótát; de az éneklés közben apródonként alább-alább száll: melyet kivált öt-hat versnek éneklése után észre lehet venni... Ilyenkor a Bassistáknak nagy bajok van, mivel az ő Nótájok jár legmélyebben. Ennek legjobb orvossága ez; hogy a Bassista a maga nótájának mély Kótáit vigye fel octávéra.” „A Fuga igen rövid nóta, melyben az Éneklők egymást üzik.”) Ezzel megalapozta a magyar kóruskultúrát, amelyre Kodály Zoltán világhírűvé vált módszerét alapozhatta. Ezért nevezte Ádám Jenő (a Kodály-módszer kidolgozója) Maróthit „a magyar zenepe-

Maróthi György

dagógia és zeneelmélet első legrégebb mesteré”-nek. „Világhíressé vált kórusművészetünk magját őt vetette el.”

Ehhez azonban egy szomorú év adta a sötét hátteret. 1739 tavaszán kezdett terjedni Debrecenben is a negyedmillió áldozatot követelő pestisjárvány. A város lakosságának legalább kétharmada meghalt, és az itt maradt 30 diákból választott ki Maróthi négyet, akiket a saját házánál megtanított a harmóniás éneklésre, hogy segítsék a kis számú itt maradt lelkészt. Veszprémi István, Szalatsi Mihály, Szőnyi Benjámin és Dávid Ferenc maguk sem gondolták, hogy történelmet írnak énekes temetési szolgálatukkal. A fiatal professzor maga tanította be nekik a szólamokat, és mint Jézus a tizenkét tanítványra a missziós parancsát, rájuk bízta a kórus további megszervezését. Cantus praesesekeként, későbbi

elnevezéssel szólamvezetőkként ők négyen tanították be a többieknek a repertoárt, hogy ettől kezdve jó száz évig vegyeskarként működő kórusban énekelhessenek. Természetesen nem előzmények nélkül, hiszen már addig is szabályozott formában részt vettek az énekes diákok a temetéseken, istentiszteleteken, városi, családi alkalmakon. Sőt a szervezeti forma sem volt új: a kórus is egy lett a többi collatio (önképző csoport) között, hiszen azok vezetőit is praeseseknek hívták.

Az újdonság a zenei és előadói stílusban rejlett, és főleg az alapításra emlékeztető körülményekben. (Ha Szőnyi Benjámin, későbbi hódmezővásárhelyi lelkész nem említi meg visszaemlékezésében a tényeket, nem ünnepelhettük volna tavaly a Kántus 275. évét.)

Maróthi nem is karnagya, hanem inspectora (felügyelő tanára) volt az énekkarnak, melyet még csak a köznyelvi cantus megnevezéssel illettek. (A Kántus mai, tulajdonnévi változata huszadik századi képződmény.) A professzor korai halála után nem sokkal Csákvári Varjas János követte őt ebben a pozíciójában (és hitvesi ágyában, hiszen Maróthi özvegyét, Szódi Katalint vette feleségül), ezzel együtt műveinek kiadását is magára vállalta. Varjas Jánost a diákok Verjes Jánosnak csúfolták, hiszen verseket is írt, egy magánhangzóra (pl. a MEG-TÉRT EMBERNEK ÉNEKJE), ezzel nevet szerezve s egyben megteremtve egy nevezetes debreceni diákköltészeti hagyományt.

Újabb száz év kezdődött Zákány József inspectorságával és Szozyori Nagy Károly zenei irányítása alatt 1847-ben, amikor részletes alapszabállyal rendezték az addig szervezetlenül is működő énekkart, és különválasztották a férfikari Főiskolai Énekkartól a fiatalabb gimnáziumi kórust. Mácsai Sándor 1885-től 1924-ig ezt a férfikart irányította, ő volt az első komoly zenei végzettséggel rendelkező, mai értelemben vett karnagya a kórusnak. Ez a hosszú idejű szolgálat pedig hagyománnyá is vált: halála után a teológiai hallgató Szigethy Gyula vette át a karmesteri pálcát, és 42 évig vezette új vizekre a Kántus hajóját: már Kodály korában, a magyar kórusmuzsika hőskorában járunk. 1967-től máig is Berkesi Sándor Liszt-díjas karnagy áll a pulpituson. Munkáját Marczi Ernő segíti, de korábban Karasszon Dezső és Kurgyis András is vállalták ezt a munkát. 1954-től újra vegyes-

kar a kórus, már koedukált iskolákkal a háttérben, viszont érdekesség, hogy szabályzata ma sincs, a szokásjog irányítja, és bár Kollégiumi Kántus néven ismert, közvetlenül egyházkerületi fennhatóság alatt áll. Ennek az időszaknak a méltatása egy külön

előadás tárgya, de ebből is látszik, hogy Martóhi György munkája eredményes volt. Ő nem láthatta, de hatása él, és Isten segédelmével élni is fog tovább.

Kovács Gergely

MEGGYŐZŐDÉSBŐL, HITBŐL, SZÍVBŐL

CD Ajánló

Bemutatta negyedik lemezét a **szekszárdi Gárdonyi Zoltán Református Együttes**. Az elmúlt két évtizedben gyakran megfogalmazta a hallgatóságuk, hogy meggyőződésből, hitből, szívből énekelnek. Így volt ez október első hétfőjén is, amikor telt ház előtt adták elő új lemezüket a protestáns napi ünnepi hangversenyen a szekszárdi evangélikus templomban.

Billy Graham amerikai evangélista adta az ötletet a **Gárdonyi Zoltán Református Együttes** megalakulásához – árulta el **Lemle Zoltán** református lelkipásztor, a kórus elnöke a koncertet követően.

– Huszonegy évvel ezelőtt alakult az együttesünk, tulajdonképpen kvartettként. Szerettem volna magam köré gyűjteni néhány jó hangú hitben járó embert, hogy zenés evangélizációkat tarthassunk Tolna megyében. Akkoriban a szekszárdi Babits Mihály Általános Iskolában tanítottam hittant, és ugyanabban az iskolában dolgozott **Naszladi Judit** karnagy, valamint két presbiter társam is. A Jóisten akarata úgy hozta, hogy egyszer összetalálkoztunk az iskola kapujában mind a négyen, és felvettem, hogy alakítsunk kvartettet.

A javaslat nyitott fülekre talált, és már a következő héten megkezdtük a munkát. A Liszt Ferenc Zeneiskolában próbálhattunk, aztán egyre többen csatlakoztak hozzánk, mert azt látták, hogy ez nemcsak jó kezdeményezés, hanem hívő, jó szellemiségű, jó hangú közösségé alakult. Az elmúlt két évtizedben gyakran megfogalmazta a hallgatóságunk, hogy van ebben az együttesben valami, ami ritka: meggyőződésből, hitből, szívből énekel. Hangsúlyozni szeretném, hogy együttesünk nemcsak a közös éneklésről szól, hanem igyekszünk példamutató emberi közösségként működni. Célunk ma is ugyanaz, mint az induláskor: az Úristen dicsérete és odatárása az emberek elé – tette hozzá Lemle Zoltán.

Nem csak ének

Hálaadás van a szívemben, hogy egy ilyen kisvárosban, mint Szekszárd működhet a csapatunk – mondta a lemezbemutató koncertet követően **Naszladi Judit** karnagy, gimnáziumi énektanár.

A mai világban nem könnyű egyben tartani közösségeket, de jó célt kell kitűzni, és akkor megjön hozzá az Isten áldása is. Természetesen más vagyunk, mint egy világi kórus, hiszen vezetőnk is református lelkipásztor, aki sokszor szolgál igei alkalmakkal a próbák előtt, de a lényeg az, hogy odafigyelünk egymásra, és igyekszünk biztosságot nyújtani tagjainknak. Tolna megye református gyülekezeteibe járunk énekelni felkérésre, de más templomokban is szolgálunk. A kórusművek szövegét igazán a hitben járó ember tudja visszaadni, mert a muzsikálás nem arról szól, hogy „csak” énekel a szöveget, hanem át is élem, ami abban megfogalmazódik. A most bemutatott CD már a negyedik lemezünk, amelyen zsoltárok szerepelnek, címe: Zsoltárt zengek Istenemnek.

A Gárdonyi Zoltán Református Együttes lemezét **Kardos Ábel**, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöki tikára mutatta be. Kardos Ábel szavai szerint

„egyházkerületünk olyan hívő keresztyének közössége, akik szeretnek énekelni és imádkozni. Meg kell becsülnünk minden olyan erőfeszítést, amely gyarapítja a zsoltáréneklés lehetőségét.” Kardos Ábel hozzátette, hogy „nincs egyedül, aki zsoltárt énekel.” Az ünnepi alkalmon **Rácz József** tolnai esperes mondott imát.

A Gárdonyi Zoltán Református Együttes eddig megjelent lemezei: 2003 – Muzsikáljatok szívből Istennek. 2007 – Erősségem és énekem az Úr. 2011 – Szívemet hozzád emelem. 2015 – Zsoltárt zengek Istenemnek.

A lemezekről bővebb információt a kórus honlapján kaphat a www.szekszardigardonyikorushu oldalon.

Fekete Zsuzsa
Fotó: Füle Tamás

BÚCSÚZUNK

Szathmári Károly életútja 1925-2015

Szathmári Károly 1925. október 26-án született Debrecenben, ahol akkor szülei éltek. Édesapja szülőfalujából, Nádudvarról hozta magával a családban generációkon át öröklődő kovács mesteriség ismeretét. Édesanyja parasztcsaládból származott, az Ő családja révén kerültek Hajdúszovátra, miután itt szereztek földet, s édesapja a családba bekerülve itt folytatta a kovács és gépész mesteriségeket. Kisgyermekkorai élményei a debreceni, hajdúszováti és váltottföld-tanyasi élethez egyaránt gazdagon kötődtek. Szülei 1932-ben véglegesen megélhetésük színhelyére, Hajdúszovátra költöztek, így elemi iskolai első négy osztályát itt végezte. IV. osztályosként került kapcsolatba azzal a kiváló zenész Csiky László tanítóval, aki kántorkodott is, s a férfi Dalárda, azaz a hajdúszováti Kórus elődje egyik vezetője is volt. Neki köszönhette azt, hogy jó hangú és jó hallású gyerekként tagja lehetett a tempelomi gyülekezet énekeseinek és annak a gyermek énekkarnak is, amely mintegy a felnőtt Dalárda utánpótlásaként jött létre. Szathmári Károlynak ez volt az első kötődése ahhoz a kórushoz, amelynek később hosszú időn át vezetője lett. Kiváló tanuló lévén szülei a taníttatása mellett döntöttek, így került 1936-ban a Debreceni Református Kollégiumi Polgári Iskolába, majd a Debreceni Református Kollégiumi Tanítóképzőbe, amit 1946-ban bentlakásos diákként végzett el. (Az 1944-45. tanévet a II. világháború miatti „levente” szolgálata és hadifogsága miatt elveszítette). Mind a polgári iskola, de még inkább a tanítóképzős időszak meghatározója lett zenei életének. Mély nyomot hagyott benne az, amikor a Csösz László vezette polgári iskolai fiúkórusral 1938-ban, a Református Kollégium 400 éves évfordulóján a Nagytemplomban előadták Kodály: Psalmus Hungaricusát, melynek egyik főpróbáját maga a zeneszerző, Kodály Zoltán vezényelte. Akkor még nem is sejtette, hogy a „Mesterrel” való későbbi kapcsolata mennyire meghatározója lesz kórusvezetői munkájának. A Tanítóképzőben énektanára, s az ottani Ifjúsági Csokonai Férfikarban karnagya az a Csenki Imre lett, aki tanári-, kórusvezetői munkásságával és emberi nagyságával egész életére kiható példaként állt előtte. Tőle kapta a zene-, s mindennek előtt a magyar népdal és a kórusmuzsika szeretetét, karvezetői szuggesztivitása, igényessége, a művek iránti alázata alapvetően meghatározta későbbi karvezetői munkásságát is. Itt kezdődött életre szóló barátsága iskolatársával, Vass Lajossal is. A kollégiumi évek alatt megmutatkozott a hagyományos népi kultúra iránti érdeklődése is, tagja volt a táj- és népkutató csoportnak, Hajdúszováton folytatott gyűjtő- és fel-

dolgozó munkáival pályázatokon országos helyezéseket ért el, szívügyévé vált a népdalok gyűjtése és továbbörökítése.

1946 nyarán kitűnő eredménnyel tanítói, kántortanítói oklevelet szerezve került haza Hajdúszovátra, ahol 1949-ig tanítója, majd 1960-ig igazgatója lett az iskolának. Az oklevele hátlapján szereplő bejegyzés: „jelen oklevél tulajdonosa zenei képessége, érdeklődése és ügyessége alapján az énekórák teljes óraszámában való ellátására alkalmas. Debrecen, 1946. június 26.

Csenki Imre zenetanár, Szemes Károly igazgató h., Nyakas László énektanár”- feljogosította a zenei életbe való aktív bekapcsolódásra is. 1947 telén a helyiek kapacitálására vállalta a II. világháború miatt szünetelő, nagy múltú, akkor még férfiakból álló kórus újjászervezését és vezetését. Ez időtől kezdődően egy egész életre elkötelezte magát a kórusmozgalommal, mindennek előtt a szováti kórusral. 1948-ban megalakította a nőikart is, s hamarosan a két kórust egyesítették.

Hajdúszováton 1887 óta működik folyamatosan énekkar, Szathmári Károly sorrendben a 15. és egyben utolsó vezetője is lett a kórusnak. Személyével egy új korszak kezdődött a kórus életében. Az előzményekről Ő maga így írt a „Csillag ragyog...” című könyvében: *A kórus „megpróbáltatásokon, karnagyi változásokon, időszaki szüneteltetésekén túl is fennmaradt, mert tagjait összetartotta az éneklés, a dal szeretete, egymás megbecsülése, a közösségi élet sok-sok szépsége. Ezen időszakban is betöltötte társadalmi hivatását. Szerepeltek közösségi ünnepeken, akadtak esküvői, névnap, temetési szereplései. Május éjszakáján még szerenádokat is adtak legényemberek kívánsága szerint. 15-20 liter borért még képviselői választási szereplésük is volt. Szinte minden évben teltt erejükkel egy-egy színdarab előadására is...”*

Korszakos változást jelentett a kórus életében az, amikor másodszori próbálkozást követően 1948. május 7-én Kodály Zoltán engedélyezte, hogy a kórus viselheti a nevét. Rendkívüli jelentősége van annak, hogy a szováti kórus volt az országban az első, akinek engedélyezte ezt a névadás feltételként nagyon komoly elvárásokat megfogalmazva:

”Igen tisztelt énekkar! Eddig minden ilyen kívánságot, hogy rólam énekkart nevezzenek el, elhárítottam. Ha most a hajdúszovátiak ismételt kérésére habozom, hogy ne tegyek-e kivételt, az jut eszembe, hogy ezzel a Kar nagy kötelezettséget vállal: Kétoldalú szerződés ez, én azt kötöm ki a nevemért, hogy a kar soha egy darabot sem vesz műsorára, amit én nem helyeselnék. Gondolják meg, milyen szoros megkötöttséget jelent ez! Ha elég erősek, hogy teljesíteni tudják: ám legyen. Próbája lenne ez: megbír, megtűr-e a magyar vidék olyan énekkart, amely csak jót énekel.”

A kórus és karnagya vállalta ezt a feltételt. A sikerek és eredmények bizonyítják, hogy a Kodály által támasztott elvárásnak Szathmári Károly vezetésével mindvégig eleget tettek. A névadó *Kodály Zoltán* és a kórus közvetlen kapcsolata a zeneszerző élete végéig megmaradt. Így pl. 1952-ben a Zeneakadémián megrendezett hangversenyen a 70. születés napját ünneplő Kodályt a szováti Kórus is köszöntötte, s egy delegációval otthonában is felkereste. 1963. május 20-án Kodály feleségével, *Péczely Saroltával* Hajdúszovátra is ellátogatott, tiszteletükre a kórus hangversenyt adott. A vendégkönyvbe ekkor került be a következő bejegyzés:

”Örömmel hallottam a kórus szép fejlődését. Kívánom, hogy nőjön fel minden akadály ellenére, bizonyítsa, hogy ilyet is tud a magyar falusi nép. Kodály Zoltán, Kodály Zoltánné.”

1977 óta a Művelődési Ház falán elhelyezett emléktábla örökíti meg ezt a látogatást, s ide került 1978-ban *Somogyi Árpád* Munkácsy – díjas szobrászművész Kodályt ábrázoló domborműve is. 1982 óta Kodály Zoltánné hozzájárult ahhoz is, hogy a Művelődési Ház felvegye a Kodály nevet, 1998-ban pedig személyes jelenlétével tisztelte meg azt az ünnepi rendezvényt, melyet a kórus Kodály név felvétele 50. évfordulójára rendeztek Hajdúszovátton.

Szathmári Károly már munkahelye hajdúszováti időszakában is folyamatosan képezte, tovább képezte magát. 1950/51-ben karnagyi továbbképzéseken vett részt, ahol olyan kiváló oktatói voltak, mint Kodály Zoltán, Forrai Miklós és Bárdos Lajos. 1952-55 között az Egri Állami Pedagógiai Főiskolán matematika-fizika szakos tanári oklevelet szerzett, majd ugyan itt 1959-61 között levelező tagozaton elvégezte az ének-kiegészítő szakot is, szakdolgozata témaként Kodály Zoltán énekpedagógiai munkásságát választotta. A kitüntetéses oklevél megszerzését követően a Népművelési Intézet karnagyi kurzusán megkapta az „A” kategóriás működési engedélyt is.

1961-ben munkahelyi és hivatali teendői ismét Debrecenbe szolgáltatták, családjával ide is költözött. Először a Hajdú-Bihar Megyei Moziüzemi Vállalat igazgatója lett, majd 1964-ben a Debreceni Járási Tanács és jogutóda, a Járási Hivatal elnökévé választották. Ezt a felelősségteljes posztot egészen 1984-ig, a Hivatal megszűntéig, nyugdíjba menetéig töltötte be. Debrecenbe kerülésével nem szakadt meg kapcsolata Hajdúszováttal, új munkakörreit ugyanis azzal a kikötéssel vállalta, hogy nem hagyja ott a hajdúszováti kórus vezetését. Munkahelyi vezetői ezt a kikötést elfogadták, s az énekkari próbákra, fellépésekre való rendszeres utazásait a hivatali gépkocsi biztosításával is segítették.

Ujváry Zoltán írta róla a „Csillag ragyog...” című kiadvány előszavában: „*Szathmári Károly neve*

összefonódik a kórus felszabadulás utáni történetével, a magyarországi kórusmozgalommal, elsősorban azonban a szűkebb haza, a szülőváros, Debrecen és a szeretett falu, Hajdúszovát kulturális életével.”

Valóban, az 1887 óta működő szováti kórusnak nemcsak a leg-hosszabb ideig, 63 évig volt a vezetője, hanem Neki köszönhető az is, hogy irányítása alatt érte el a legjelentősebb elismeréseket, szakmai sikereket és eredményeket. Ezek között találjuk a Szocialista Kultúráért, a Kiváló Együttes miniszteri kitüntetések, az országos minősítő versenyek legmagasabb fokozatait, az örökös Kiváló együttes – i címet, és a fesztiválkórus elismeréseket.

Szathmári Károly kórusvezetői tevékenységének nagyobb részét tiszteletdíj nélkül, a zene, a falu és lakossága iránt érzett szeretetből és elkötelezettségből végezte. Mind a kórus, mind a maga számára mindenkor magasra helyezte a mércét, de egy pillanatig sem tévesztette szem elől a kórus paraszti jellegét, a kórustagok igényét és „terhelhetőségét.” Színvonalas, fáradhatatlan munkájára zeneszerzők egész sora figyelte fel. Több, mint húsz kórusmű ősbemutatója fűződik nevékhöz, köztük ilyen zeneszerzők ajánlásával, mint Csenki Imre, Czövek Lajos, Vári Ferenc, Vass Lajos, vagy Lóránd István. A kórus fő profilját a népdalok, a népdalfeldolgozások adták, de mindemellett a repertoár folyamatos bővítése, az új művek tanulása – mely a szovátiak esetében hallás után történt – lehetővé tette azt, hogy ott legyenek valamennyi versenyen és kórustalálkozón. 1970-től rendszeresen szerepeltek a Magyar Rádió Kóruspódiumi műsorában, a Szolnokon 2-3 évente megrendezésre kerülő Kodály Kórusok Országos, majd Nemzetközi Találkozója mindegyikén jelen voltak. Szinte minden évben szereplői voltak Debrecenben a megyei kórusforumnak, múzeumi muzsikáknak Budapest és környezetünk múzeumaiban. Fontosnak tartották a hozzájuk hasonló és környékbeli kórusokkal való rendszeres találkozást, kölcsönösen jelen voltak egymás évfordulós ünnepein, rendezvényein. Cserekapcsolat, községek kapcsolat révén külföldre is eljutottak - Ausztriába (1996), Bulgáriába (1964-1970-1985), Olaszországba (1991), Romániába-Erdélybe (1977-1992-1996-1998), Szlovákiába (1987), Ukrajnába (1989) -, mindezek maradandó élményt nyújtottak a kórustagoknak.

A fellépések előkészítése, a programok szervezése nemcsak szakmai, de igen komoly szervezői tevékenységet is igényelt a kórus vezetőjétől. Felbecsülhetetlen az a közművelődési munka is, amit a kóruson belül, a próbákon végzett a művekkel kapcsolatos zenetörténeti, zeneelméleti magyarázataival, a szereplésekhez kapcsolódó ismeretterjesztő előadásaival. A rendszeres szerepléseken túl számos olyan vállalatot is megvalósítottak, mely ékes bizonyítéka annak, hogy a kórus és karnagya a település kulturális életének legfontosabb tényezőjévé vált. A névadó Kodály emlékének ápolása mellett létrehozták azt az emlékszobát és kiállítást, mely egyedülálló relikviákat őriz a kórus történetére, munkásságára vonatkozóan. Nem sok település mondhatja el magáról azt sem, hogy könyvtára zenei részleggel is rendelkezik, vagy, hogy a kórus első karnagyáról Gaál Zsigmondról utcát neveztek el és tiszteletére emléktáblát lepleztek le. *Somogyi Árpád* szobrászművész: *Lány citerával* című szobra pedig a község központjában elhelyezve hirdeti, milyen fontos szerepe van a zenének a település életében. Szathmári Károly kezdeményezésére és hathatós szervező munkája eredményeként valósulhatott meg továbbá az 1848/49-es emlékmű és emlékpark, nagy szerepe volt az 1944-ben ledőlt templomtorony újjáépítésében, helyreállításában is.

Szathmári Károly 1984. évi nyugdíjba vonulását követően is rendszeresen kijárt Hajdúszovátra a kóruspróbákra, fellépésekre. Bényei

Józsefnek karnagyokról írt munkájában így vallott arról, miért is ragaszkodott egymáshoz ilyen hosszú időn át kórus és karnagya:

„Mióta én karnagy vagyok, körülbelül 350-400 ember énekelt a faluból a kórusban. 1947-es indítású már csak magam vagyok... Aki a zene közelében él, emberibb ember, aki ilyen régóta kötődik egy magyar faluhoz, talán magyarabb magyar és teljesebb minden szempontból... Ebben a kórusban példa van. A folyamatos, egyenletes, színvonalas munka, a jó közösségi élet példája, ami egyúttal más társadalmi mozgásforma is. Ez ösztönző erő, gerjesztő és széles körben ható. Hat rám, hat a községre, és hat a kórusra is, hogy valóban legyenek, maradjanak példa. Hát erre gondolok, ha odaállok eléjük és a kezem mozdulatára felcsendül egy-egy dal. Tudom, hogy a legkedvesebb kórusművet, a Mátrai képeket soha nem tudom elvezényelni nekik. De annyi mindent tudunk énekelni! És amit énekelünk, annak azt hiszem, hite van, hűsége...”

A kórus számos programja és fellépése között egyik legemlékezetesebb a fennállásának 100. évfordulójára szervezett ünnepségsorozat volt 1987 – ben. A kórus és karnagya köszöntésére a megye és Hajdúszovát hivatali vezetőin túl a kulturális és zenei élet jeles képviselői is megjelentek, köztük Tóthpál József a KÓTA főtitkára, Ittész Mihály, a Kecskeméti Kodály Intézet helyettes igazgatója, Vass Lajos, Csenki Imre, Czövek Lajos zeneszerző-karnagyok és Kodályné Péczely Sarolta is. Erre az alkalomra jelent meg Szathmári Károly: Csillag ragyog...100 hajdúszovátai népdal - t közreadó munkája is, melyben összegyűjtötte, rendezte és közreadta a település népdalként számon tartott anyagát. Ujváry Zoltán ezekkel a szavakkal ajánlotta a könyvet az érdeklődők figyelmébe: „Szathmári Károly ebben a munkában hajdúszovátai működésének méltó örökségét nyújtja át a falu közösségének. Az összegyűjtött népdalokat visszaadja annak a közösségnek, amelyből merítette. A falu, a szülők, a nagyszülők, dédszülők népdalkincsének legszebb darabjait mentette az utókorra, a ma és a holnap nemzedékének, hogy ne feledjék ősi kultúrájukat.... Egy számottevő hajdúszovátai település népdalkultúrája tárul itt a néprajztudomány és a nagyközönség elé. Olyan népdalrepertoár ez, amely a gyűjtő karnagy, Szathmári Károly és a szovátai Kodály Kórus révén nemzeti közkinccsé vált.” Ezen népdal gyűjteményt egészítette ki és tette teljesebbé a 2002-ben 55 dal és év címmel megjelent kiadvány, mely az előzőhöz hasonlóan nemcsak a népdalokat közli, hanem a kórus történetére vonatkozó tanulmányokat is többségében Szathmári Károly megfogalmazásában.

A hajdúszovátai kórus vezetése mellett a zenei élethez több, más szállal is kapcsolódott. Az országos kórusmozgalomhoz való erőteljesebb kötődését jelentette, hogy már az 1950-es években bekapcsolódott a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége, a KÓTA munkájába, tagja volt a Paraszténekkari-, majd a Népzenei Bizottságnak, dolgozott a Vass Lajos Népzenei Szövetség Ellenőrző Bizottsága elnökeként is. 1990-ben oroszán részt vállalt annak a Hajdú-Bihari Zenei Egyesület létrehozásában, mely az amatőr kórusok, zenekarok, népzenei együttesek és vezetők összefogására, munkájuk támogatására, biztosítására jött létre. Hihetetlen energiával és elhivatottsággal elnökként 12 éven át vezette az egyesület munkáját. Szűkös anyagi körülmények között is nagy igényességgel 1991 óta szerkesztette és jelentette meg a megyei egyesület folyóiratát, a **Rubato**-t is, mely évi három számával az országban egyetlen ilyen rendszeresen megjelenő zenei kiadványnak tekinthető.

1983-tól a debreceni Baross Gábor Szakképző Iskola minden évben megújuló énekkara vezetését is elvállalta, több, mint tíz éven át nagy szeretettel és lelkesedéssel tette ezt is. Nevéhez fűződik a

szakközépiskolai és szakmunkástanuló énekkarok számára rendezett kórustalálkozók és területi énekkari bemutatók szervezése is. 1984 - 88 között részfoglalkozású igazgatója volt a Debreceni Kodály Kórusnak is, ez a munka elsősorban adminisztratív és szervezői tevékenységből állt, de nagyon sokat jelentett Neki az, hogy „belekóstolhatott” a profi zenélésbe, annak számára legkedvesebb vokális formációjába is.

Szathmári Károly iskolai és hivatali munkáját több kormány - és minisztériumi kitüntetéssel - Munka Érdemérem két alkalommal, Munka Érdemrend arany fokozata két alkalommal, a Haza Szolgálatáért arany fokozata két alkalommal - ismerték el. Karnagyi munkájáért megkapta a Kiváló népművelő (1963), a Szocialista Kultúráért (1953,1971,1972) kitüntetések, a Csokonai művészeti díjat (1967), a Hazafias Népfront kitüntető jelvényét (1975), a Kodály Zoltán Emlékéremet (1983), a Hajdúszovát díszpolgára kitüntetését (1992), és az Életfa-díjat (1989).

Sok-sok megbízatása és elfoglaltsága mellett jutott ideje családjára és kedvenc időtöltésére, a társasutazásokra is. Felesége, Kapus Erzsébet, hajdúszovátai pedagógus, akivel 1948 – ban kötöttek házasságot mindenkor nagy segítséget és biztos hátteret jelentett számára. Elégedettséggel és nem kis büszkeséggel töltötte el az, hogy egyetemet végzett három gyermeke – Erzsébet, Ibolya, Károly – felelősségteljes munkaköröket és megbízatásokat betöltve a társadalom ismert és elismert tagjai lettek. Családjaik révén hat unoka és öt dédunoka érkezésének is örülhetett, s megadatott Neki az is, hogy az unokák életben való elindulását, boldogulását is nyomon kísérhette.

Szathmári Károly 2010 -ig vezette a Hajdúszovátai Kodály Énekkart, ezt a munkát – idős kora, s főleg a Debrecenből való kijárás miatt – tovább már vállalni nem tudta. A kórus ezt követően még egy rövid ideig működött, jelenleg nincs karnagya, tagjaiból néhányan bekapcsolódtak az 1995 - óta működő Vass Lajos Dalkör munkájába. Díszpolgári címmel járó megbízatása révén a kulturális bizottság tagjaként Szathmári Károly 2010 után is tovább segítette a település munkáját. Örömmel vett részt a Magyar Kórusok Napján, azaz Kodály Zoltán születésnapján (XII.16.) Hajdúszovátán megrendezésre kerülő Hajdú Kórustalálkozókon, melyet a Hajdúszovát Kulturális Fejlődéséért Közhasznú Egyesület 2009-től rendez kórusok és népdalkörök számára. A rendezvény az egykori nagy múltú hajdúszovátai kórus munkájának egy nagyon fontos szegmensét vállalta fel: a helyi kodályi hagyományok megőrzését, a kodályi örökség jelentőségének megismertetését és annak minél szélesebb körben való kiterjesztését. Bízunk abban, hogy ezt nem csupán egy rendezvény keretében teszik, hanem

a mielőbb újraeledő és kiválóan működő szovátí kórus rendszeres fellépéseivel is.

És akkor **Szathmári Károly** - aki egész életét ennek az ügynek szentelte, aki igen gazdag, tartalmas

és boldog életének 90. évében, rövid betegség után végleg „hazatért” szeretett falujába most már örökre megpihenni - bizonyára elégedett lesz!

Szathmári Ibolya

NÁDOR LÁSZLÓ EMLÉKEZETE 2015

Emlékezni gyűltünk össze, volt kollégánkra, a Szigligeti Színház egykori karmesterére, a lehetetlent nem ismerő zongorakísérőnkre, a tenor szólam biztos énekesére, minden helyzetben segítő zenész társunkra: *Nádor Lászlóra*.

20 éve nincs már közöttünk, mégse felejtjük. 1995. november 20-án halt meg, vezénylés közben a Szigligeti Színház egyik operett estjén. Az utolsó számot dirigálta, amikor rosszul lett, a karmesteri pultba kapaszkodva fejezte be a darabot, helyesebben szólva: a zenekar észrevette rosszulletét és helytállt. Nemes (bár kegyetlen) halál egy zenész számára a színpadon meghalni - neki ez jutott osztályrészül. Ugyanezen a napon volt a Karnagyok Kórusa 5 éves jubileumi hangversenye a Szolnoki Galériában. 18 órakor kezdtünk, Laci 17 órakor megjelent, hogy nem tud velünk énekelni, mert be kell ugrania egy előadásba, ne haragudjunk. Akkor láttuk utoljára. Nehezen tudtam/tudtuk elfogadni, feldolgozni távozását. Biztosan így volt ezzel mindenki, aki ismerte, szeretete.

Miért kedveltük? Szinte észrevehetetlen, ugyanakkor állandó jelenléteért, kedves, udvarias stílusáért, tehetségéért, segítőkészségéért, vidám természetéért, mosolygós közlékenységéért. Bár nehezen barátkozó ember volt, mindenkivel könnyedén megtalálta a közös hangot. Kérem mindenki egészítse ki magában, hogy ő miért kedvelte Nádor Lászlót, Lacit. Így lesz teljes a kép!

A Szolnoki Szigligeti Színház karmestere volt több mint két évtizedig. Hibátlanul hozzáértő mestere volt a színházi zenekar, a Szolnoki Szimfonikus Zenekar változatos produkcióinak, a zenekar élén sosem tévedett. Munkáját akkor is kiválóan végezte, amikor a színház vezetői, felettes szerve megszüntette a főállású zenekart, illetve az énekkart. Őt annyira szerették énekes társai, zenészei, hogy mindig talált kísérő zenekart, illetve énekeseket, kórustagokat. Szívesen szerepelt vidéken, is, falvakban, művelődési házakban, városokban. Szolnokon szinte állandó szereplője volt az ünnepségeknek, megemlékezéseknek. Emlékezetes számunkra, hogy vezényletével a megyében 16 helyszínen mutatta be a színházi zenekar és a szólisták Kacsóh Pongrác János Vitéz című darabját nagy sikerrel. Amikor az egrí Gárdonyi Géza Színház értesült arról, hogy van szabad kapacitása Nádor Lászlónak, rögtön meghívta karmesterének. Állandóra csak azért nem vállalhatta a feladatot, mert Szolnokon szeretett vol-

na maradni családjával.

Sokat vállalt: az Ádám Jenő Zeneiskolában is tanított és az abonyi Bihari János Zeneiskola ig. helyetteseként is dolgozott, illetve az Abonyi Ifjúsági Fúvós Zenekar vezetését, dirigálását is vállalta. Velük a legmagasabb szintű országos minősítéseket is megszerezte, külföldön is sokszor sikert arattak.

Nehéz volt olyat kérni Tőle, amit nem teljesített. Önzetlenül három kórusban is énekelt, a Szolnoki Kodály Kórusban, az egykori Járműjavító Férfikarban (ma Szolnoki MÁV Férfikar), a Karnagykórus alapító tagja volt, besegített a Tiszaföldvári Férfikar külföldi útjain, nagyobb szereplésin. Sokat dolgozott másokért. Állandó zongorakísérője volt a Gépipari fiúkórusának, a Járműjavító kórusnak, a Kodály Zoltán Általános Iskola énekkarainak. Mindig vállalta a kórusok és a szólisták kíséretét, ezért jelent meg a mai est meghívóján az, hogy: **a város négy kórusa idézi fel a 20 éve elhunyt kiváló zongorakísérőjük munkásságát.**

Nádor László olyan ember volt, hogy nem esett kétségbe, ha otthon maradt egy zongorakotta. Percek alatt olyan kíséretet hozott össze, hogy talán még az eredetit is felülmúlta. A nézőtérben ülők semmit nem vettek észre a dologból. „Ne félj, cica, minden rendben lesz”, mondogatta sokszor kolléganőinek és valóban jól is sikerült a szereplés.

Kiváló érzéke volt a hangszereléshez, a kórusművekhez zongorakíséret írásához! A mai esten is felhangzik több mű, melyet Nádor László dolgozott fel vegyeskarra, illetve megszólal több olyan mű, amelyet nagyon szeretett kísérni.

Talán túlzott szerénységének köszönhető, hogy életében nem ismerték el eléggé szakmai tevékenységét. Pótolja most az elmaradt elismerést, a köszönetet a mai emlékező hangverseny, a jelenlévők közös éneke, mindannyiunk szeretete!

Dajna Katalin

FELHÍVÁS

Tisztelettel kérjük Barátainkat és Pártolóinkat, hogy támogassák a KÓTA kulturális munkáját személyi jövedelemadójuk 1%-ával! Köszönjük!
Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége - KÓTA Adószám: 19660372 -1-41

Egyes példányok (ára: 300,-Ft) beszerezhetők:

Nagykanizsán: Katona Noémi előadónál a Hevesi Művelődési Központban (Széchenyi tér 5-9.)

Pécssett - Pécsi Nevelők Háza Egyesület székházában (Pécs, Szent István tér 17.)

Tatabányán Saltzer Géza karnagnál és a Szerkesztőségben

A szoprán szólam magas fekvéseinek kiéneklése olyan probléma, amihez újból vissza kell térni, jóllehet nemrégiben többször is volt már szó róla:

„Szopránoknál ...nem szabadna FISZ”-nél magasabb hangot használni, mert annál följebb már csak technikailag felvértezve kívánatos kirándulni.” (...egy kis technika...101.)

„Nem arról van szó, hogy technikai tudás nélkül nem jönnének ki azok a magasabb hangok, futó skálában, nagyra nyitott Á hangzóval, itt-ott erőből, de a hangzás egyenes, vékony, nélkülözi a csengést (azaz éles), szépségről nemigen beszélhetünk .(-...egy kis technika...104.)

„...a magas hangok kényszerű helytelen éneklésmódja ráterjed a középfekvésre is.”; Váginé Gödel Hilda: „...merénylet a hangok ellen, ha a karnagy zenei igényei meghaladják kórusának hangai lehetőségeit.” (...egy kis technika ...103.)

Mindezek ellenére bevett szokása a karnagyoknak, hogy H”-ig C”-ig felskáláztatják a beéneklés végén elhelyezkedő ún. ambitus növelő gyakorlatokkal a magas szólamokat. A tenorok átmennek falzettba, ha túl magas, de a szopránok mit tehetnek? Technikai tudás nélkül kinyomják (vagy kihagyják). Tudni kell(ene), hogy amatőr is fel tud menni lendületből jó magasra, de csak egyszer. Másodszorra már bizonyosan rásegít, tíz magasság után pedig bereked. Ezért Fisz” fölött egyáltalán nem is kéne skáláztatni szopránokat amatőr énekesek esetében. Ha mégis van a próbálandó (előadandó) darabok közt olyan mű, amiben ennél magasabb hang szerepel, akkor elég azt (illetve fölötte még egy szekundot) futó skálában egyszer érinteni. Ebben az esetben esély van rá, hogy a próbán (előadáson) az a magas hang aznap másodikként még nem lesz erőltetett(=csúnya). És a megelőző zöngé gyakorlatok esetleges jótékony hatása sem foszlik semmivé.

Ezzel szemben sok karnagy a beéneklés vége felé már türelmetlenül, hogy a próbálandó darabra mielőbb rátérhessen, gyorsan (ezáltal kapkodó levegővételeket kényszerítve) végig daráltatja a záró skálákat. Ha pl. C”-ig felviszi, akkor az A” hétszer előfordul, abból hatszor rosszul képezve. Ki van zárva, hogy a későbbi darabbeli A” szép legyen. Ha ezt nem halljuk (mármint, hogy a skálabeli magasságok nem jók,) akkor nézni kell!

(Persze nem azt az egy szem kórustagunkat, aki magánéneket tanul, és már elég sokat tud). Amatőr énekes kikényszerített (tehát rossz) magasságánál a feszítést egy önkéntelen száj- (áll-, nyak-) mozdulat kíséri, ami az addig (lejjebb) természetes szájformát (magánhanzó) kisebb nagyobb mértékben torzítja.(Egyébként a rossz technikát tanult profi énekesnél is ugyanez történik) Ez lehetne egy jelzés a karnagynak, hogy tiltott területre tévedt, sürgősen vissza kellene jönni, ha fontos a szép hangzás (és kórustagjainak hangai egészsége).

Dr. Bruckner Adrienne

CSOPORTOS ÉS EGYÉNI ÉNEKHANGKÉPZÉSI ISMERETEK BRUCKNER ADRIENNE: ÉNEKELNI JÓ(L)! C. KÖNYVE ALAPJÁN 2016. ELSŐ FÉLÉVE

Felölös: *Dr. Vékassy Lászlóné* Cím: 1052. Budapest Vármegye u. 9. Tel.: 06/20/353-3764
e-mail: vekassy@t-online.hu NFM eng.szám: 82/51/2012.

A továbbképzés célja:

- A csoportos énekhangképzés korszerű módszereinek elterjesztése, középpontban az énekhangok kezelésének, fejlesztésének felelősségteljes szemléletével.

- A tanárok egyéni hangképzésének fejlesztése, hangki karbantartás, munkaképesség gondozás.

A jelentkezés feltétele: felsőfokú zenei végzettség

Javasolt munkakörök: zenepedagógus, ének-zenét tanító tanár, tanító, óvodapedagógus

Az ismeretek számonkérésének módja:

- írásbeli beszámoló formájában beéneklési terv készítése adott korosztály számára;
- aktív részvétel kamaraének mini koncerten.

Foglalkozási órák száma: 30 óra

A továbbképzés ideje 2016. első felében:

tanév közben:

- jan.9.,16.,23.,30.,febr.6. (jelentkezési határidő: jan.4.)
- febr.20.,27.,márc.5.,12.,19.(jelentkezési határidő: febr.10.)
- ápr.9.,16.,23.,30.,máj.7. (jelentkezési határidő: ápr. 2.)

szünidőben:

- jún.22.,23.,24.,27.,28.,29. (jelentkezési határidő: jún.10.)

A részvételi díj összege: 45.000 Ft

Részvételi díjon felüli költségek: vidékieknek szállás

Helyszín: Szabolcsi Bence Zeneiskola, Budapest, V. kerület Vármegye utca 9.

A továbbképzés - foglalkozik az összes hangképzéssel kapcsolatos pedagógiai kérdéssel (hangképzés szemléletű óravezetés,

- kóruspróba, a mutálás problémái),
- tartalmazza a különböző korosztályok beéneklésmódszereit, gyakorlatait,
- egyéni (5 óra) hangképzési ismereteket nyújt.

Az előadásokat (17 óra) a gyakorlati mozzanatokról tanultak azonnali csoportos kipróbálása követi (8 óra)